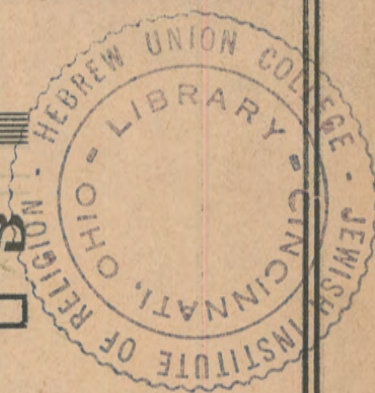

#64
70

„הזר הצופים“

== חד-יומן אקדמי ==
מקדש לפתיחת המכללה העברית
בירושלים.

לבוב

ז' ניסן תרפ"ה.

לבוב

תכן:

החלק העברי בעריכת: שאול לנגנס ודב דונר.

שאול לנגנס: מבוא	—	נאום העתון
א) ד"ר שמעון פדרבוש	—	תורה מחזרת על אכסניה שלה.
ב) ד"ר מאיר גייער	—	מי יעלה בהר הצופים.
ג) נפתלי זיגל	—	מציון תצא תורה
ד) רפאל למקין	—	על חטא שחטאנו בעזבון השפה.
ה) ש. ז. יעבץ	—	בשעת בנין.
ו) דב דונר	—	לא בחיל ולא בכח, כי אם ברוח.
ז) א. א. קופפרשטיין	—	מכון לשבתך עולמים.
ח) ש. לנגנס	—	והלכו גוים לאורך.
ט) א. עגלון	—	תחית המולדת ותחית הרוח.
י) ש. פרי"א פריוני	—	מחרשה ומכללה.
יא) ד"ר מ. לזר	—	לימוד תורה לשמה.
יב) ש. ל.	—	דברי חכמינו.
מאת המערכת	—	שונות.

המחיר פרוטות 70

”הר הצופים”

חד יומן אקדמי

מקדש לפתיחת המכללה העברית בירושלים.
הוצא ע"י הועד האקדמי המאוחד לחגיגת
יום פתיחת המכללה, בעריכת:
שאול לנגנס, סטוד. לפיל. ודב דונר, סטוד. למשפ.

מו"ל רפאל למקין, אבס. למשפ.

נאום העתון.

עדים נאמנים הן האותיות, עדי עולם. ועל ידי זה בעקבן המעשה כרוך. ולעולם תוכרנה האותיות את היום הגדול ותעוררנה למעשה. למעשה כפיר ורב התוצאות. הנוער האקדמי אשר הביע פה, על הדפים הללו — בעצמו או ע"י באי כחו — את חדותו ועליצותו, את שמחתו וגאותו, הוא — לא ישכח את המאורע. כי הדפים הללו לעולם ישארו „ודרשונו“ אליו יקראו. להגשמת ההבטחות יעוררו ולתחית הלבבות יזרו. זהו תפקיד העתון.

ורצוני כפיר, כי תעינו בי בכבד ראש ולא רק תרפרפו בין דפי. כל דף ודף שפי מכל רעיונות והם התחיבויות. בעט אנוש הם כתובים ופמעשה אנוש יתגשמו. וודוי הנוער העברי הם.

ולכשתקראו בי בעיון, תלמדו אפשר לדעת מעט מהמהפכה המתהווה בנפש הנוער בו ביום, כאלו ראייתם אותה במו עיניכם.

הפכו בי, והפכו בי. — נאום העתון.

שאול לנגנס.

...בשנת חמשת אלפים שש מאות ושמונים וחמש
בו' לניסן נפתחו שערי ההיכל! במעוף הברק תצא
הידיעה הזאת, תעבר דרך ימים ותהומות, דרך הרים
ובקעות, ותחדר אל כל תפוצות הגולה. ובכל מקום
שתגיע תרבה השמחה. תתרומם הנשמה, יעטה גאון הלב
וכל היצור יאמר שירה. ובשעת התרוממות רוח זו יטיפו
המטיפים, וינאמו הנואמים ויתנבאו הנביאים — על גדל
ערכו של המאורע. וקשוטי בתים יראו ונרות שמחה
יאורו ושירים לאומים ישמעו — על חשיבות המאורע.
ודגלים שונים יתנוססו וקריאות הידד תשמענה — וידע
כל יצור עולמי, כי דבר נפל בישראל.

ואחרי הרעש קול דממה דקה. ישתתקו המטיפים,
יכבו הנרות ויפסקו השירים. הסוחר ישוב לסחורתו,
האכר לשדהו, הפועל לעבודתו — והתלמיד לספריו. אולם
תשארנה — האותיות. האותיות, בניר תלויים חיהן
אולם שרשן בעמקי הנשמה. על הניר הן חרותות אבל
גם על קירתי הלב. ובדמעות כתובות המלים, בדמעות
עצבון ובדמעות שמחה. ובדם לבב הן רטובות. ולכן

והיה באחרית הימים, נכון יהיה הר בית ד' בראש ההרים

ד"ר שמעון פדרבוש.

ציר לסיים.

תורה מחזרת על אכסניה שלה.

מעבר מזה:

הגלות החמרית, קושי השעבוד החמרי של עמנו בעצם תקפו, המשבר הכלכלי ידו נטויה להפיל חללים בכל בית ישראל, העם נחנק באנחתו תחת סבל הגלות שהעמיסו עליו, ונראה הדבר שלא היו ימים קשים לישראל כימינו אלו. —

ומעבר מזה:

הגלות הרוחנית. „החשך יכסה ארץ וערפל לאומים“. בני נעורינו תאבי חכמה ודעת עומדים כעניים בפנת היכלי המדע של אומות העולם ודופקים על שעריהם הסגורים ומסוגרים לפנייהם ליחד להם מקום צנוע על יד מעינות התושיה, למצן השקט נפשם העורגת לתורה ולמדע. בכל ארבע כנפות הארץ וברכי הים הנוער העברי נע ונד, פזור ומפוזר, בשאלה אלמת על שפתותיהם: למה נגרע מכל בני העמים היושבים שבת תחכמוני שלום ושקטם בארצם ונהנים מזיו תרבותם הלאומית, ואנו בני ישראל סבא רק נדודים ותלאות מנת חלקנו, נעדרים מקום תורה ונטולים מבית חיינו הרוחניים?

והנה קול ברמה נשמע, הר הצופים מנחם את בניו: התנערו, קומו, יש שכן לפעולתך ותקוה לאחריתך!

לקול קורא זה יעמוד היום כל העם תחתיו ויעצור את נשימתו. אסיר-תקוה ואחוז חזון העתיד יישר את קומתו, ירים ראשו ואף הר הצופים ישא עיניו.

וביום ההוא יעזוב הכורס ביהודה את מעדרו והיוגב את מחרשתו והבונה ישליך את גרזנו ומקדחו והתלמיד יטוש את ספריו, וגם על אדמת נכר יפרד החנוני ממאזניו ומפנקסו והאומן יבטל ממלאכתו, ולרגע תשרר דממה קדושה בכל, וכל העם העברי למיליוניו ולארצות נדודיו, איש ואשה נצר וזקן, עיניהם תהינה נטויות לנקודה אחת, לירושלים ולחר הצופים סביב לה, מקום חגיגת הפתיחה של המכללה העברית. ושפתי כולם תהינה דובבות: „מה נאוו על ההרים רגלי מבשר, משמיע שלום, מבשר טוב, משמיע ישועה“.

ואתם קטני-האמונה, לא חלק לכם ולא נחלה ביום זה נגילה ונשמחה בו. אתם הבזים לקטנות, הלא גם ליום הזה לא פללתם וגם בו לא האמנתם. ואנחנו האמנו ונאמין עוד. אמנם ראשית המכללה העברית מצער, אך אחריתה ישגה מאד. כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר. ואותה הדממה הקדושה שתשרר היום בכל לב עברי תחדור לתוך נפשנו, ונחומים ותקוה בכנפיה. נחומים על העבר ותקוה לעתיד. והתקוה הזאת תשעשע את נפשנו לאמר: לא ירבו הימים והיכל החכמה הזה יתנוסס כמו רמים בשכלולו וביפיו ויהי לגאון עולם ולמשוש כל הארץ. והתקוה הזאת תוסיף ללחוש לנו: לא רק לחכמת הגויים נוצר היכל זה, אלא בעיקר לתורה שתצא מציון.

„אין תורה כתורת ארץ ישראל“. לא נתוסף היום על הר הצופים אחת האוניברסיטות שיסדו להן אומות העולם למאות. לא כאוניברסיטות האלה „היכלנו אנו בירושלים. כי אלמלי כך, לשמחה מה זו עושה? מה היה העולם חסר לולא נתיסדה מכללה בירושלים? היכל החכמה העברית על כרחו עליו להכניס לתוך האוצר התרבותי הכלל-אנושי את אותה הנעימה המיוחדת והמקורית שירדה לעולם מסיני. אם סיני העשיר את העולם עושר רוחני רב וגרם להתעלות רוח האדם באשר הוא אדם על מרומי הכרת אלהי המוסר והקדושה, הנה לא יתנכר גם הר הצופים לתכן חיינו זה. לא על תרבות-תרגום, שתצא מהר צופים יגיל היום לבנו וגם לב העמים. תבן לא נכניס לעפריים כי אם על זאת ישמח השמח על שכנית ישראל שגלתה מהר חורב שתפרוש כנפיה על הר הצופים.

הדממה הקדושה שתשרר היום באהלי יעקב לרגלי חג הרוח ורבבות העינים המביטות בצפיה קדושה על הר הצופים תחזקנה

את אמונתו, כי נצח ישראל לא ישקר, וכי התרבות העברית המקורית תמצא את תקונה בארץ מכרתה.

ולפיכך תנו לנו ברגעי הדממה החגיגית על המעשה הרב בהר הצופים לזכור היום את המחזה הנהדר מלא הוד של דממת קודש בכל היקום בשעת מתן-תורה:

אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן: כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה צפור לא ציץ, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו קדוש, הים לא נודעזע, אלא העולם שותק ומחריש, ויצא הקול: אנכי ה' אלהיך (שמות רבה, פכ"ט). דורות עברו ותקופות חלפו והקול הזה הולך עוד היום מסוף העולם ועד סופו והיה לנר גויים.

וקול זה של הר סיני כי ישמע גם מהר צופים, ויעלו עליו נדחי צערי ישראל, „הנה אלו מרחוק יבואו והנה אלו מצפון ומים ואלה מארץ סינים“.

וכל יום בת-קול תצא מהר צופים ובמנגינה נפלאה ומתיקה תקרא באזני ילדי ישראל הנקבצים:

„כי בשת ע לו מ יך תשכחי, ברגע קטן עזבתך וברחמים גדולים אקבצך“, ובחסד עולם רחמתך, „וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך“.

ד"ר מ. גייצר.

מי יעלה בהר הצופים...

עליה ממשית כביכול ולא רק עליה — לשם ירידה.... עליה הנובעת מתוך רצון כביר והכרה צלולה המבכרת במשפטיה על חזיונות החיים את האילות על פני הכמות....

ולשם עליה כזו אנו שואלים מי יעלה?!

בטח לא רק אלה שאין להם מקום בין רגע, אחרי התבגרותם — באוניברסיטות שבגלות מחמת כמה וכמה טעמים.

גם לא כל אלה הקרים בדעה וחמים ברגש שכל מגמתם אך לגמור את חוקי לימודם ולהשיג את התואר הנחוץ לשם עסק איוה שהוא בגולה — יוכל להיות גם פשיל להתפרנס ממנו בחו"ל — אלא גם כל אלה הנמשכים אחרי כח השאיפה שלהם שאך ורק בכח הזה הם ממשיכים את חוט חייהם שמוצאו עפ"י תורתו של אחד העם מצד חפץ הקיום המביא את עמנו להאמין באפשרות קיומו בגלות ולבקש את הדרכים הנאותים לשמירת לאומיותו והתפתחותה בהסכם עם תנאי החיים הסובבים אותו.

יעלו אלה השואפים דוקא לתחת רוב עמנו בארץ ישראל ולהמציא גם כחות החיים למעוטי בגולה.

יעלו אלה המושלים ברגע ואין הרגע מושל בהם. כל אלה „הנוטלים את כל המאורעות המתרחשים ובאים לעולמנו ושוקלים אותם במאזנים אשר בכף האחת אותם המאורעות נמצאים ובשניה השקפת עולמם הם ובוחנים היטב אם נושאת הן בד בבד“....

המשקפים על חזיונות החיים מגובה המבט הנצחי וזוכרים תמיד את העבר בשעה שהם שקועים בהווה ומתאמצים לפנות דרך סלולה לעתיד.

יעלו כל אלה המעבירים קו על כל חייהם בגולה וחוגרים את כל כחותיהם לעזור לכל הבונים את המוסד המרכזי העליון המבליט את כל הרכוש הקולטורי של עמנו מקדמות דנא והלאה ומביעים רצון גלוי להשתתף בחיי היצירה והתרבות העברית.

יעלו כל אלה שהיו או שיהיו יהודים בגולה ומתעתדים להיות עברים בארץ ישראל.

נפתלי זיגל.

מציון תצא תורה.

אז בשבת ישראל על אדמתו, היתה תרבותו תרבות טבעית במלא משמעותה. יהדותו לא התבלטה אך ורק בדעותיו, בהשקפותיו, בתפלותיו או בתלבושתו אלא היתה נמצאת במדה מרובה בכל ישותו, בשכבו ובקומו, בחרשו ובזרעו, בדבריו ובשחקו,

ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים

ה ר ו ח נ י ו כיום עם התגשמות אידיאלים אלו עומד הצעיר העברי קרח מכאן ומכאן.

מצד אחד אין הישיבות מספקות את דרישות הדור וטעמו ואינן ממציאות לו, לצעיר, את כלי הזיון הנחוצים לו למלחמת קיומו ומאידך גיסא אין בתי המדרש הנכרים, המכללות של אומות העולם, מקבלים אותו כלל מפאת יהדותו וכשמקבלים אותו או שהן מכריתות את הנפש מעמיה או שהן מרחיקות אותו, "מחוץ למחנה" אם הוא מחזיק בתומתו. נמצא שחוא תלוש מן הקרקע, מן הסביבה, מן החברה, מתנפל ע"כ על כל תורה חדשה, אוהב את הוכחים ומבלה את ימיו בפלפולים ובתיאוריות.

האם אחרי כל אלה יש צורך לנמק את דבר יסוד המכללה העברית בירושלים?

כאן יבטל הקרע שבין היהדות ובין האנושיות ירגיש הצעיר קרע מוצק תחת רגליו, קרע המולדת, נשמתו תהא נזונה מן הסביבה העברית, אפו ירח את ריח האדמה העברית אזנו תקלוט את שפת המולדת של תינוקות דבית רבן, תתוקן ההרמוניה הפגומה שבנפשו ושלמות, שלמות גמורה תשלוט בו. קושרים אצלנו כתרים לרבן יוחנן בן זכאי בנגוד למחזיקים בירושלים. מבלי להכחיש את גדל מפעלו ואפילו יחד עם כריעת הברך מתוך השתוממות על האדם הגדול הזה אנו מוכרחים להודות כי ל"בניות" אין ערך בלי קרקע של ירושלים. בית המדרש הגלוי הוא תלוש מן הרוח העברי המקורי ולפיכך ניטל הימנו כח-היוצר. לתרבות יש ערך אם היא חיה, מתפתחת, משפיעה ומושפעת, אם הולך החוט ונטוה. כשינתק החוט, נפסק המעין והרי היא תרבות ירושה שהיא נעשית לסבל ירושה. לא העם מושל במאורעותיו אלא הם מושלים בו. ואם בכ"ז יש לנו ציין בנתיבות רוחנו התפתחות מנהרדעא ופומבדיתא, קורדובה ומגנצה עד ולוזין נוכל לתאר לנו את שגשוגה של הרוח העברית אם מתוך גן ילדים דרך בית ספר עממי עברי ומדרשה עברית יעבור החניך למכללה עברית בתוך סביבה עברית בארץ העברים.

רפאל למקין.

על חטא שחטאנו בעזבון השפה

בשעה גדולה זו, בשעת הרת עולמים, כשמרחבי יה הולכים ונפתחים בשביל עמנו בארץ ישראל ובשביל רוחנו ותרבותנו על הר הצופים, בשעה שכל העם העברי ועולם היושר שמח את שמחתנו הכי גדולה באלפים שנה האחרונות — גם לבנו לב אקדמיים עברים מלא שמחה נשגבה ומעודדת, אבל...

אבל שמחתנו שמחת האקדמיים הרי איננה שמחה מלאה, שמחה רעננה וצוהלת בלי הרהורים ורפלקסיות. הרי על החג הכי גדול, שהתרבות העברית חוגגת היום על הר הצופים עומדים אנו ברובינו נכלמים ורעיון מר סותר את שמחתנו: איננו יודעים כהוגן או לגמרי את שפת עמנו וגם את תרבותנו, איננו מכירים את הערכין הרוחניים של היהדות, ששבו עכשיו בכל פארם והדרם אל היכלם על הר הצופים.

באוניברסיטאות שבאירופה ומחוץ לאירופה למדנו את כל השפות החדשות והעתיקות, קלטנו בקרבנו הרבה תרבויות, את יפיו של יפת שתינו בגמיעות מלאות — ואת שפת עמנו, את תרבותנו הגדולה והיפה עזבנו הזנחנו.

עזבנו לאחרים, למי? — לילדי עמנו בחדרים הצרים והחשכים, להמתמידים בבתי המדרש, העוסקים בתורה במסירות, למורה העברי — לאותו הלוחם הנשגב בשביל שפתנו — וגם לבצל הבית, לאותו הסוחר שבכל השבוע עוסק הוא בשקלא וטריא ובשפת אחרי הצהרים מתענג הוא על ספר או עתון עברי. ואנו האינטליגנטים הצעירים העברים, שיכולים היינו הודות לידיעותינו בתרבות "לעז" להכניס רוח חדשה אל שפתנו ותרבותנו, יין חדש אל קנקן ישן — שיכולים היינו להעשיר את עולם תרבותנו העברית בכמה דברים וידיעות שרכשנו באוניברסיטאות שבכל פנות העולם — הזנחנו אותה כאבן שאין לה הופכין.

בכל מעשיו היום יומיים. לפיכך לא היתה זו תרבות יהדותית גרידא אלא תרבות עולמית, כללית.

וכשחברה מדינתנו ששמשה בטוי ממשי ונמרץ לתרבותנו יצרו לנו חכמינו תרבות, "עולמית" אחרת, תרבות רוחנית. החיים הגשמיים עם סאונם והמונם אבדו את ערכם בעיני היהודי, לא היה לו כל יחס אליהם, בטלם תכלית הבטול משום שנחרזו מחשבותיו להחיים, "שמעבר לחיים", לחיי עולם.

אותה האבדה הלאומית האיומה, אותו האסון הנורא של שלילת הקרקע והתמוטטות הבסיס מתחת לרגליהם, היו ממיטים שואה ומביאים אותם לידי יאוש גמור ללא העזרה שהגישו להם חכמינו בצורת בית המדרש ביבנה. אשר חיי המדינה וזהרם נשדד אמנם מהם אולם קבלו תמורתם את הבטחון באשר הנצחי של היהדות. על חורבות ירושלים של מטה, קמה ירושלים של מעלה ויתנחמו.

כך היא דרכה של ההשגחה העליונה. היא מקדימה את הרפואה למכה. בתקופה של הירידה המדינית עלו אצלנו על במת החיים הנביאים, אחר חורבן ירושלים, בא ביהמ"ד ביבנה. במקום חיים עבריים, קבלנו תורה עברית ואנו יודעים את "שמחת התורה", מתעמקים בה ומוצאים בה את הכל. וכל כך התפשטו הישיבות בימי בית שני ובימי התלמוד בארץ ישראל ובבבל עד שלא יכלו חכמינו לתאר לעצמם תקופה בתולדות ישראל בלי ישיבה. וכך מעיד ר' חמא בר חנינא (יומא כ"ח), "מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהן. היו במצרים ישיבה עמהם, היו במדבר ישיבה עמהם, אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה, יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה היה, יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה, אליעזר עבד אברהם זקן ויושב בישיבה היה". וכל זה מיוסד ומבוסס ומבואר באר היטב עפ"י פוסקי התורה.

בימי המלכים למשל, היו כל בני ישראל תלמידי חכמים. הרי כך מעיד התלמוד (סנהדרין צ"ד) חזקיה המלך נעץ חרב על פתח ביהמ"ד ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו, בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ...

והשפעת יבנה נמשכת עד ימינו. "פרחה נשמתנו מתוך לבנו ונכנסה כלה. לתוך דברים שבכתב" (אחד העם) אולם דברים שבכתב אלו לבשו בשר וגידים ותבא בהם הרוח ויקומו לפנינו חיים ופועלים בתוך כתלי בית המדרש ויהיו למחבא

בו נשמרה

רוח עמך הכבירה" (ביאליק)

כל עוד שהיו אחינו סגורים ומסוגרים בגיטו והתרבות האירופית לא השפיעה עליהם, אי אפשר היה לברק העולם החיצוני להרהיבם לכל צעד של מרד ובגד, היתה תורתם אומנתם ואמונתם וכל סתירה לא נגלתה בין עולמם הם ועולם הספרים שבהם עסקו. כמו בבית, בבית המדרש כך גם ברחוב היהודים שררה הרמוניה גמורה. בחייהם התרבותיים כי היו אלו חיים של תורה, של דת ומוסר, של חכמה ובינה.

וכשנפלו חומות הגיטו אחרי מלחמות החרות במערב נקרעו חלונות ביהמ"ד ונראו "המסיתים" הראשונים בגבולנו, הסרסורים שבינינו ובין הטבע והחיים. נצנצו לפני התלמידים דרכים רחוקים, ניר נאה, אילן נאה וגם צורה נאה — ונרות קטנים עלו בעיניהם.

העלתה ההשכלה את מדרגת האדם בישראל על פני היהודי שבו. נפגמה ההרמוניה ונפסלה צורתה. רגלם האחת בתחום היהדות והשניה בעולם הגדול השואף לעקור את היהדות משרשה. בכף הקלע בין הישן והחדש. נמצאו ומכאן, "הקרע שבלב" של ברדיצבסקי, פיאריברג ואחרים.

ואותה, "חכמת ישראל" שבאה להציל כביכול את היהדות מכליון, יוצריה עצמם מעידים עליה. "מדע של היהדות" (Wissenschaft des Judentums) קוראים הם לה, זאת אומרת: הסטוריה וארכיאולוגיה של עם שחדל להיות כי אין להם כל קשר עם ההווה, עם העם החי ודרישותיו ואידיאליו.

בא מחבר "עם עולם", גללה והטיף את הלאומיות, פרסם הירצל את הצינויות, נלחם אחד העם למרכז

והלכו עמים רבים ואמרו:

בית ספרו ופוחת את בית המדרש למורים, בונה הוא את הנימסיה ויורה אבן לבנין מכללה. איתם הכחות הדלים, הנמצאים בארץ, עושים כל מה שביכלתם להכשיר את הישוב במהירות, בין לילה. אין צורך בהתפתחות אטית, אין צורך בהמצאות על פי מקרה. תקופת הרדיו הטביעה את חותמה גם על אלים של הבונים האלה. בעלי נסיון הם האנשים הגבורים האלה, הרבה ראו והרבה יודעים הם ולכן יש להם "קפיצת הדרך" בעבודתם. מכירים הם את ערך הכושרים עם וארץ, מרגישים הם שבארצם הם יושבים ואי אפשר להם להתפסק במועט, יותר, לקמן. בגולה סבלו דחקות, הוכרחו לבטל את רצונם, לצמצם את חוג השקפתם, שם הוטל עליהם לדעת פירושן של המלים: "תחום-המושב", "זמרוס קלאוזוס", "חוג מן היהודים". ועוד ועוד מן המלים היפות והיבטים הנחמדים של קטני המח וצרי העין. פה הלב רחב כפתחו של אולם, יודעים הם, מה הם חסרים ובמה למלאות את החסרונות. זרם התרבות שוטף פה בחזקה ואין בכח אדם לעצור בעד מרוצתו.

גדול הוא יום פתיחת האוניברסיטה ועם הקמתה תגיע העבודה למרום קצה, ותמונה של ארץ ישראל זאת תהיה תבניתה של ארץ ישראל העתידה, בזעיר אנפין. כך תבנה. זוהי תכונה מקטנת מארץ ישראל הגדולה. רגילים הם האינזינירים לתאר בצורות בולטות על גג השלחן דוגמאות של מבצרים, גשרים, כפרים, ופה יש לנו הצורה הבולטת של ארצנו ועל פיה עלינו להגדילה ולהרחיבה. יש לנו מסלות ברזל, אוטובוסים, חשמל, צנורות מים, בתי חרשת, בתי תעשיה, טיאטראות, קרקסאות, קינות, גמנסיות, ככרי ספורט, בתי ספר לאמנות, טכניה, חסרים היינו אוניברסיטה והנה גם האוניברסיטה! ומעתה עלינו להכפיל את כל הדברים האלה, לשלש, להוסיף עליהם כהנה וכהנה ואז נתנוסס לפנינו ארצנו שלמה ומשוכללה.

אבל בשעת בנין עלינו לזכור, שכל מה שנעשה ובכנה, הנהו בפחינת הצורה החיצונית, הצריכה גם "לתוך". הכנסנו את הקומפורט האירופי, שהמפונקים שבנו נהנו ממנו, כשמיטה הועם חדר רגע להתנועע על גופותיהם, עלינו להכניס גם את הרוח. על המוסדות האלה לשמש מפחות גדולות, אשר בהן תולטש התרבות העברית, אשר הורת ונולדה בחיק היהדות ולמען הגן עליה שטפו, נולד נהרי נחלי דם. "בפרחים" לבד לא יזון עם, זקוק הוא גם "לפירות" ורק כהם אפשר לו להוציא את לשדו. בארצנו על תרבותנו העתיקה לחדש את נצוריה ולפרוח ולא שתהיה ערש מולדתה קברה — "יפיתו של יפת" מה טובה ומה נעימה, אבל רק בשעה שהאוהל כולו הוא תחת השפעתו של שם.

הבה, נקוה, שהמכללה תמלא את התפקיד הזה!

דוב דונר.

לא בחיל ולא בכח.

כי אם ברוח.

כל עם היושב על אדמתו והמושל עליה משתוקק להמציא תכלית נעלה בחייו: הכסחת ההתפתחות וההתקדמות לכל יחיד ויחיד. הדרכים המובילות לידי התגשמותן הן שונות, תלויות בתכונותיהם של העמים.

כל עם ממלא יעור היסטורי, הוא מוכרח להלחם נגד המעצורים והמכשולים, המניעים על דרכו במלחמת הקיום ובשאיפתו להספיק את כל צרכיו החמריים והרוחניים. כל עם רוצה ליתקיים עד לאחרית הימים בתור קבוצ בני אדם העומד ברשות עצמו. הוא משתדל לעשות גדולות ונצורות בכל מקצוע לאומי שהוא ולהשפיע כפי יכולתו על האנושיות כלה אשר סמניה נכרים גם במהותו. הכה והרוח הם האמצעים המאפשרים לכל אחד להשיג את הדרוש לו. הכה מתפלט בכמותם של כלי זין שונים הן בחמר האנושי הן בדברים חמריים אחרים. תשמישי

לא לקחנו חבל באותה העבודה הגדולה והקשה על כר תרבותנו העברית, שהכשירה את הרוחות בשביל תחית השפה ושהביאה אותנו עד הלום, עד הר הצופים. ולכן כלמתנו זו ביום הזה, לכן עלינו לאמר היום בשברון נפש על חטא שחטאנו בעזובן השפה והתרבות העברית! ואולם אל יהיה גורלו של על חטא זה כמו גורלם של כל "על חטא" שאומרים בני עמנו ביום הכפורים.

יום פתיחת המכללה העברית על הר הצופים מוכרח להיות יום משבר רוחני לחברינו האקדמיים בגולה. אך חשבון נפש קצר, אך רגע של התעכבות על פרשת הדרכים והנה משתרעת לפנינו הדרך הגדולה והרחבה המובילה ישר אל הר הצופים, שמם תורח לנו שמש תרבותנו, שמש רבת קרנים, שמש משמחת את הגוף והנפש.

נתחיל נא תיכף עבודה חדשה, עבודה של הכשרת עצמית לתרבות והשפה העברית, נלמד את שפתנו וספרותנו העברית, נכיר היטב את הערכין הרוחניים שביהדות ואז נמשך בכל תקפנו אל המרכז הרוחני שהולך ומתהווה על הר הצופים.

ש. ז. יעבץ.

בשעת בנין.

דברי הימים ימצאו את כל עם יושב בארצו וכל הקורות והמוצאות את העם יתהוו בתחומי מולדתו. יש שהוא נכנע מפני אחרים ויש שהוא מכניע אחרים מפניו, יש שהוא קם לתחיה ויש שהוא נכלע בין העם המנצח, יש שיוזקן ומרוב זקנה ישתנו פניו ויש שישב לימי עלומיו וצורתו תתחדש, אבל אם נתקו כפות רגליו מאדמת אבותיו, ימוג וימוט כולו צין זרים ורק שמו ישאר לזכרון בדברי הימים.

על אודות עם ישראל יודעים דברי הימים את הרגע הראשון, שבו היה לעם, שבו דרכו רגליו על אדמתו בפעם הראשונה, כתי גורש מארצו ומתי שב אליה. והוברים נכתבו פהירות כל כך מדויקה, עד שאנו שומעים את הד צעדי הכוכשים העברים הראשונים, צלצול חרבותיהם, קול גפץ החומות הנופלות ותרועותיהם, גם אנחותיהם ובכיותיהם בלכתם שבי לפני צר וגם שירותיהם ומירותיהם בשובם שנית לארץ אבותיהם.

ארצו היתה לו כמלון והוא, העם, כעובר אורח, הנוטה ללון שמה, למען הנפש מעמל הדרך הרחוקה, למען החליף כח לטרדות דרך חדשה ובכל זאת המשיך אז קיומו.

כל עם בנה את ארצו באופן טבעי, בהדרגה, מן הקל אל הכבד. ואם פשטו אויבים על ארצו, אז תיכף בהרחיקו את מציקו מגבולותיה ובשחררו אותה, היה גם הוא משוחרר ולבנין מחדש לא היה נזקק. אדרבה, יש שהאויב השאיר אחריו טירות והיכלות, ארמונות ופלטרים והוא אכל את שלל אויביו בכל פה ואסף את רכושם במלא חפנים וכהרף עין שבה אליו הצלחתו.

ועם ישראל מה? בעזבו את הארץ, ציון למדבר היתה וכאלפים שנה לחצוהו שונאיו, מררו את חייו ואת המדבר השמם לא רצו למסור לרשותו ופתח עליו להתחיל מבראשית ולגמר בחפז מונים אנו את העליה הרביעית לעמנו, ומה ימצא לפניו הצולה העברי? ארץ מאובנת וקשה והוא בדם לבבו ובזיעת אפו עליו להרטיבה ולרככה, לעדנה ולהחיותה. ולא עוד אלא שרקעו עליו לקנות בכסף מלא, בארותיו לחפור בהתאמצות כוחותיו, שדותיו לזרוע בביגיעה, כרמיו לטעת בעמל ובטורח מרובה לבנות בתי, ליסד נושבותיו, להקים כפריו, לכונן עריו וישובו העברי.

לא נגום, אם נאמר, שבעל תרבות גבוהה הוא עמנו ומרגיש הוא את הצורך בארץ משוכללת בתכלית השכלול, ובעבור זה בנין הארץ מתקדם באופן מעורר פלא. יש פה מעין אחיזה החבל בשני ראשיו. מתחיל הוא בכפר וקופץ לתוך בנין העיר, בונה הוא את ביהו, ובעונה אחת יקים את בית תפלתו, מיסד הוא את

לכו ונעלה אל הר ד'

ואת הערכים הרוחניים אשר יצר גניוס הזם ושמה יתרגלו לעבור בשביל עתידו המזהיר של העם הישראלי. גם כח היצירה של בני אדם בעלי כשרונות ימצא שם את הסביבה המתאימה לו. נשמת העם המתגעגעת, תשוב שם לאיתנה ותהיה מובלטת בכל אפיה.

הרגע הנוכחי הוא מוכשר עד למאד לפתיחת מוסד תרבות כזה. בו ברגע כשהעם שב לציון, כאשר הקרקע הארצישראלית הולכת ונגאלת, נחוץ אותו היכל התרבות. אין רוח ארצישראלית בלי קרקע ארצישראלית, בלי טבע ארצישראלי, בלי סביבה ארצישראלית.

האוניברסיטה תמלא גם את תפקידה הנעלה כלפי הנוכלה. היא תתן לבני ישראל, הנפוצים על פני כל כדור העולם, את חכח הפנימי לשמר על עצמיותם והם א תנחמם בשנת עצבון ויאוש. האוניברסיטה תתעסק בתרבות מודרנית בכלל. לא היהדות לחוד והאנושיות לחוד, אלא שתיהן ביחד תתנה לנו דור שלם בעל תוכן עשיר.

וברגע חגיגי זה יש צורך בעלית נשמתו של העם ובפרט של הוועד. יש צורך להבין ולהרגיש את דברי אוסישקין: „כשתצא תורה מציון, יבוא העם לציון“.

א. א. קופפרשטיין.

מכון לשבתך עולמים..

הסירו לרגע קלצי הגלות, המועקה והדאגה. פרגודי החשש המפרידים ביננו ובין אותה השמחה הלאומית הטהורה והשלמה יבוקשו, לכה"פ לשעה אחת, ואינם. ואת נפשי, נגני! ותהי הנגינה קלה, אטית, מלאה צניעות יהודית, דוממת עד לזמזום ונוקבת עד התהום. — כי „מרכז-רוחני“ אנו מיסדים בעולם ובארצנו אנו.

ואם יש שתחליפך מחשבה: השמים כסא וכל הארץ הדום לרגלי המחשבה העברית העתיקה, לספר הספרים ולציירות היהדות הקדומות ואיזה „מרכז רוחני“ אשר תבנו לי?

אף אתה השיבה: לא רק בית לאומי פוליטי, התחיה הלאומית, ההתקרבות אל האדמה ולכל עבודה שיש בה ברכה ויצירה, הרחוקה מכיעור הגלות וקרובה אל התפארת והגבורה — כי-אם גם בית רוחני גבוה, שבו יעזו ניניהם של הנרדפים להראות לעולם, כי תרבות אירופא, המערבית והמזרחית, שזכתה את העולם בתורת החרב והמלחמה, במעריצי האגרוף והדמים, בפורעי פרעות ותומכיהם בגלוי ובסתר — כל אלה זיפו את האמת בהתימרם באלהי החסד ובתורתם, לא ירדו ולא יכלו לרדת לעומקו של ספר הספרים וגלו בו פנים שלא כהלכה.

אפשר מאד, שהאידיאה המרחפת לנגד עיני המיסדים היא, לתת לנו בירושלים מהדורה פשוטה של אוניברסיטה מערבית, אפשר שזהו הכי-גבוה בחלומותיהם. אכן החיים ילמדום אחרת. חיי המחשבה היהודית והרצון ההסטורי שנתגלה שוב בעמנו בכח שלא פללנו, יראום, שאת העולם שביהדות ואל היהדות כבר הכרנו והכנסנו דיו, את „היהדות“ שבעולם איך הנה וכיצד היא צריכה להיות באמת — מן הבית הזה תצא תורה!

אם תתגבש שאיפה זו של רצונים בודדים לפעולה הסטורית גדולה בבית הזה, הרי הוא לנו הקנין הכי חזק והכי חדש לעשות לנו שוב את פנתנו לבית-לאומי עולמי. כי אנשים ומעשים צצים ונובלים אבל האמת לעולם עומדת למכון עולמים.

אם חיים ואם שירה מתכים לנו בארץ ישראל, הרי תהיה מכללה זו ליסוד המדע הכי טהור, שבבקשו את האמת, הריהו הממזג חיים עם שירה ביצירות חובביות ששני אלה הזרמים בחיי העם משתפכים אל תוכן ומתמצקים לתרבות לאומית יהודית.

הציביליזציה מרשים לפעמים — ואולי לרב להעמיס את שלטונו של החוק בגוף על שכם האמיץ ברוח. אבל למרות זה שהכח הוא הגורם היחיד לעשות חיל, כוכרה הוא סוף-סוף להכנע מפני הרוח.

אם בנוגע לעמים מושלי ארץ כך, בנוגע לעם אשר הקרקע החמוטטה מתחת לרגליו, אשר התקיף שלל ממנו את חרותו על אחת כמה וכמה. לכן אי אפשר לתלות את קיום העם בכח ובקרקע בלבד, כי אם בקיום רוחו ותרבותו.

גם עם ישראל, בהיותו עומד ברשות עצמו ונוהג בממשלה, התפתחה תרבותו כנהוג אצל עמים אחרים. הוא העשיר את האנושיות בערכים וקנינים אשר כנותם לא היו ואשר עוד עד היום שואבים אחרים ממקורותיהם. הוא הרגיש את המונותיאיסמוס עוד קודם שהיה לנחלת העולם כלו. הוא ברא את הרעיון הסוציאלי בתורת משה עוד קודם שנצץ במחשבתם של הנאורים. הוא התחיל לנבא את השלום העולמי עוד קודם שהתחילו ועידות אחרי ועידות להתאסף ולהתפאף אודותיו. הוא גלה הרבה דברים גם במקצועות אחרים עוד קודם שהמציאות גאוני העולם. כך היה הדבר אצל היהודים בהיותם יושבים בארצם.

וכשבאה מלכות רומא הרשעה, כשעמד טיטוס לפני חומות ירושלים והעם היהודי חגר אח' שארית כחותיו כדי להלחם נגד אויביו, מי יודע, מה היה מוצא את העם לולא ר' יוחנן בן זכאי, שקרא אל בני עמו:

„עמי, עם היהודים, מה לכם תואשו? אם גם תצאו מן המלחמה הזאת בנצחון, לא יתן לכם הנצחון הזה הרבה וגם אם תכנו לא יאבד מכם רב. הן סוף סוף כל זה אינו אלא בשביל איזו חלקה של אדמה, ואולם אדמה אינה עוד הכל, אדמה אינה רוח. הבו ואעשה לכם ארץ מולדת אחרת, מין ארץ מולדת נשואה ביד, אשר תוכלו לשאת אותה עמכם בכיס בגידיכם אשר איש לא יוכל עוד לעולם לקחתה ריכם; הבו ואעשה לכם מין ארץ מולדת רוחנית, את יבנה אעשה לכם, ואותה לא יגזול עוד איש מכם עד עולם כי היא אינה תלויה בקרקע, רוח היא כלה ורוח היא נצחית“.

ומוכרחים אנו להודות שיבנה, משכן רוח העם באותה שעה, הצילה את העם מכליון.

אם נסקר סקירה קטנה בדברי ימי ישראל אחרי לכתו בגולה, אם נשים לפני עינינו את הסכנות, אשר בפניהן עמדה היהדות מאז הליכה בגולה, ותוכל להן בכל זאת, אז מוכרחים אנו להשתוכם על חזון קיומו בגלות. תורת הצדק והישר, אשר על פריכה נתחנכה היהדות, היא אשר שמרה עליה מכליון. היהדות נעשתה לנושא רעיון המוסר, נשארה בתור מתאה חיה נגד אכזריותם של העמים האחרים.

כך היה הדבר עד הופעתה של הצינויות הרוחנית. נקודת יציאתה של השטה הזו היתה: „בקשת אמצעים לקיום האומה הישראלית והתפתחותה בתור אומה מוכרת באחדותה ההיסטורית, שומרת את קניניה הרוחניים הישנים ויוצרת ערכים קולטוריים חדשים; ונקודת הכובד של השיטה הזו היא: „קיום האומה והתפתחותה דורשים שיתסד מרכז רוחני לישראל בארץ ישראל, מאחר שהמצוות המעשיות, אשר עד עתה הגינו על קום האומה בנייתה פסקו להיות לחלק ולא יעבור לכל אישי האומה הישראלית“:

הרבה נתנגדים היו לשיטה זו, הרבה סופרים נלחמו נגד דעותיו של „אחד העם“, אבל סוף כל סוף הוכחו לדעת, שאם רוצים אנו בארץ ישראל אמיתית, צריכים אנו ליסד בה מרכז רוחני ולדאוג לרכושנו הרוחני הגדול, שלא ילך לאבוד.

והנה עומדים אנו לפני מאורע נפלא במינו. חוגגים אנו את חג פתיחת יבנה המודרנית, הגפת חת המכללה העברית על הר הצופים, ובטוחים אנו ששם יתחנך טיפוס חדש של תלמיד, דור חדש, אשר יצא מוין בדעת ובתורה. שמה ינהרו כל אלה הצעירים, אשר יביאו אתם שאיפה למחקר ולמדע, לחכמה ולהתפתחות חפשית, אשר לא רק ילמדו, יחקרו ויבדקו אלא יחיו גם כן באותו המרכז הרוחני, אשר אליו קוו ופללו. שם יגשמו הם את האידיאל של המדע הטהור. שם יכירו את חיי העם בעבר

הנימנסיה
בארץ,
לילה.
מקרה.
האלה.
היודעים
את ערך
אשר
הוכרחו
עליהם
לדאוג,
נחמדים
יודעים
התרבות

תגיע
תבניתה
תכונה
לתאר
גשרים,
עלינו
חשמל,
יסאות,
חסרים

החוסף
כללה.

נבנה,
ואת
הזעם
הרוח.
לשש
הגן
עם,
שדר.
ולא
זוכה
עצמו

יא
יד
ית

יד
ס
ס
ד
ע
ה

אל בית אלהי יעקב

אזננו היא רות צלילי החיים ביותר, בכדי שתוכל לשמוע את זמרת העתיד הבוקעת מתחת לשטח המאורע. נאמץ את חושנו, נתאזר ברצון באמונה ובמשימה ואזנינו תשמענה: בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים.

שלש יצירות נשגבות נתנו לעמנו בדור האחרון ע"י שלשה מגדולי הרוח שבו, תורת הלאומיות של הרצל, תחית השפה של בן יהודה ונצחוננו הפוליטי של ויצמן-שלשת אלה ימצאו את גשומם המשותף והמאוחד - אם בוציר אנפין - במכללה העברית.

שאל לנגנס.

„והלכו גוים לאורך“!

המכללה על הר הצופים עברית תהיה. עברית בלשונה ועברית ברוחה. משם תתבטא המחשבה האנושית והדעה העולמית בשפת היצירה והתרבות העברית. ומשם תצא תורת המוסר והאנושיות, הצדק והישר בעד כל אמות העולם ותראה להן כי לא כמוסרן מוסרנו ולא כצדקתן צדקתנו. המכללה העברית תהיה לנו הגשר בין התרבות המערבית-עולמית והתרבות העברית-לאומית.

ישראל, לכל מקום שגלו, שכינה עמהם, ועכשיו בשוב בנים לגבולם, תשוב השכינה עמהם. על הר הצופים תשרה השכינה ותאציל מהודה ומתפארתה על כל העולם.

שתי תחיות נוהמנו לישראל בימינו אנו. תחית הארץ ותחית השפה ועכשיו מתהווה לפני עינינו התחיה השלישית: תחית הרוח והתרבות העברית. אי מזו עדיפה? לגבי הנצחונות הענקיים שרכשנו בשיטתנו המדינית אין איש אשר יכפר בגדל ערכה של תחית הארץ. אולם דרישה אחרת מנסרת בחלל עולמנו עתה: הבנו לנו את תחית הארץ עם תחית הרוח, זו עם זו, ולא זו לעומת זו. והדרישה הזאת הולכת ומתגשמת בחיים. על הר הצופים הונח אבן הבוחן של האמת והעמק שבתנועת התחיה ואבן המושך של לבבות האמה.

וכשם שפתיחת המכללה העברית גדול ערכה בעד כל האמה, כן יגדל ערכה שבעתים בעד הנוער העברי. האמה העברית על העבר היא חיה, בכבודו ובהדרו תתימר ובתרבותו הנהדרה היא נווה. הנוער עתידו של האמה הוא, בעבר שרשיו, בהווה גזעו, אולם בעתיד פריו, פרי הלולים. והמכללה העברית בעד העתיד הקרוב היא נבנית, בעד הנוער העברי היא קמה. על הר הצופים תפרח תרבות ישנה-חדשה אשר על ברכיה יחנך הדור הצעיר. שם ימצא הנוער העברי הצמא לדעת ד' ואיננה, המבקש מקור מים חיים ואינם, דעת אלהים אמתית. אותו הנוער, אשר מכל עמדה חברותית ותרבותית ידיחוהו, אשר „צא כלב“ יאמרו לו, אשר שערי המכללות ינעלו בעדו, הוא לחיים חדשים על הר הצופים ישוב.

את קומתו הכפופה יזקף, את עיניו המוטות מטה ירים, ואת ראשו ישא אל על.

אולם את עברו הנוגה לא יזכר. ישכח את עניו ומרדו, את יסוריו ושפלותו, את נדודיו ודמעותיו. צרות אחרונות משכיחות את הראשונות ועל אחת כמה וכמה שמחות אחרונות. הנוער העברי יסלח לכל מגדפיו ומחרפיו בגלות. הוא ישא את את עוונם ופשעם וחטאתם של אלה אשר סגרו את דלתות בתי מדרשיהם בעדו. לרוחה יפתחו שערי ההיכל, משכן העדות!

כל הצמא לדעת יבא וישתה ממקור מים חיים וישמע אמרת ד' צרופה, בצנורות רחבים תצא משם דעה וחכמה בעד כל באי עולם.

ובחלומנו, והנה ירושלים, קרית מלך רב, „העתידה לעשות מטרופולין לכל הארצות“ שבה ופורחת כבימי נעוריה. ובראש ההרים נכון הר בית ד' ונוהרים אליו כל הגוים. ומתקיימים דברי חז"ל: „עתידה ירושלים לעשות פנס לאומות העולם, והם מהלכים לאורה, זהו שנאמר: והלכו גוים לאורך“.

לפני שלשים וארבע שנים היה הדבר:

בחד הפסח, אחרי הסדר - מספר אוסישקין בספר זכרונותיו - ישבה בחצר הרחבה של מלון „קאמיניץ“ בירושלים קבוצה קטנה של חלמים צעירים, אשר באו לשם מן הארצות השונות והרחוקות של הגלות כדי לראות בעיניהם את ארץ תקותם וחלומותיהם, כדי לשאף את ריח השדה של ארץ המולדת העתיקה, כדי לרוות בדמעותיהם את חורבות העבר המזהיר, לשאב כאן כח למלחמה בהווה הקשה ולמצא פתרונים לשאלות העתיד. - בקבוצה זו משך עליו העינים איש בעל קומה לא גבוהה. התבנית המיוחדת במינה של ראשו הגדול, בעל המצח הרם והרחב העידה עליו שהוגה דעות הוא. האיש הזה היה אשר גינצברג, המכנה „אחד העם“.

השיחות באותה קבוצה שהתנהלו בהתלהבות יתירה חדלו מעט, מעט. חש והרגיש כל אחד ואחד שהלשון האנושית דלה היא למסור כל מה שמתרחש בלבו פנימה ושבשעה רוממה זו שתיקה יפה.

פתאום שאל אחד והצביע כלפי הר המוריה:

„ומה יתנוסס על המקום הזה באחרית הימים, כאשר ישב ישראל על אדמתו?“

„בית כנסת, מקדש מעט - אמר השני - הלא בתי כנסיות הרבה משלנו נהפכי לזרים ואנו רק נקח לנו, מה שלנו“.

„לא - אמר השלישי - אמנם, אנחנו נהפוך את המקום הזה למקדש מעט, אבל לא למקדש לתפלה ובכיה, אלא למקדש החכמה והחיים: כאן יבא בית מדרש עליון למדעי הרוח. כבר בכינו והתפללנו דינו! הגיעה השעה ללמד וללמד“.

„שאלה זו כבר נפתרה לפני שלשת אלפים שנה על ידי שלמה המלך - אמר אז אחד העם בחשאי, אבל בבטחה. ובפנותו כלפי הר המוריה הקריא בקול מלא שלות גאון את דברי תפלת שלמה בשעת חנוכת הבית הגדול, אשר בנה לאלהי ישראל:

„ואתה תשמע השמים מכון שבתך וסלחת ועשית, ונתת לאיש ככל דרכיו, אשר תדע את לבבו, כי אתה ידעת לבדך את לבב כל בני האדם. וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא, ובא מארץ רחוקה למען שמך, כי ישמעון את שמך הגדול ואת ידך החזקה ודורעך הנטויה - ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי, למען ידעון כל עמי הארץ את שמך ליראה אותך כעמך ישראל ולדעת כי שמך נקרא על הבית הזה אשר בניתי“.

כן, אמר אחד העם, מקדש יתנוסס כאן, אבל לא בית כנסת, לא בית כניסה, לא בית מסגד, אלא בית תפלה לכל העמים“.

שלשים וארבע שנים עברו מן העת הזאת. נתגשם חלום הקסם אשר חלם אחד העם, בעל הדמיון, ואשר איש לא ידע מתי יבוא פתרונו. על הר הצופים נוסד מכון הרוח של האמה הישראלית. נפתח המקור הסמוי אשר ממנו יצאו צנורים של דעה וחכמה, של בינה והשכל בעד כל העולם כולו. המכללה העברית בירושלים תהיה תהיה אותו „המרכז הרוחני“ של האמה הישראלית, אשר השפעתו תתרבה ותתגבר על כל האמה בכל החקיקה. אותו המרכז ימשיך אחריו את לבבות כל ישראל ואחד את החלקים הפזורים שבו להטיבה אחת, לגוי אחד ולאמה אחת.

יורנו מדרכיו ונלכה בארחותיו

א. עגלון.

תחית המולדת ותחית הרוח.

תחית העם אינה אלא שתיים: תחית המולדת ותחית הרוח שתיהן קשורות אחת בחברתה כשלהבת אחרי הגחלת. אחת משלימה את השנית ונתמלאת כחולית של זו כשלונה של אחת מהן מוזעזע וממוטט את רעותה. וכן גם פסיונה יש בו כדי בטולה הנמור של תחית העם כיה. תחית מולדתנו — כיצד?

לאחר שנתרחקנו מעל אדמתנו — גלה גם כבודה. הרומאים והפרתים, הערבים ונוסעי — חצלב, הורקים והמונגולים, כל אלה החריבו את עריה ואת נאותיה השמ. הגנים והיערות נכרתו, שכבת הרקבובית הפוריה נכחבה, ויחשפו סלעי השת, המטביעים על הגוף חותם פראי. הארץ קפאה, העלתה קרום — אבנים מקשה, כעין תריס בני כובשים זרים, וחכתה, יובלות על יובלות, לשיבת בניה — בניה. והם באו, בראשונה מעטים, חסרי הכנה ונסו, אך אמיצי לב ועזי אהבה. והם באו, ואם כי מחמת גדל הענוס ואולת יד הנענים, פגה ההתלהבות, דעכה שלהבתה ותהי לגחלת עוממת בתוך ערכת האפר — היאוש, לא רפתה יד המעפילים הראשונים האלה והם לא נסוגו אחור ולא עזבו את החזית. ואפילו המלחמה העולמית הנוראה לא עצרה כה לסחות את המושבות העבריות המעטות אשר נוסדו בארץ אבותינו ולתת את אדמתן לצחיח סלע. ועתה כשכ סער המלחמה ולאחר שנתנה האפשרות המדינית והמשפטית (אף כי עורנה כוגבלת ומנומצמת) גוהר מכל קצוי הגולה, זרם כחות פעילים המקומם את הריסות ארצנו השוממה מאין יושב. דור חדש הופיע בארץ, דור בנים-בונים, המערים פדמם ובזעת אפס את רגבי העפר הקדושים, במישור שעל שפת הים, בהרי הגליל ובעמק יזרעאל נגאלו שטחי אדמה של מאות אלפי דונמים, ועליהם נבנו מושבות, המקסימות בהדרגה ונייתן והמפליאות בשיטות עבודתן החדיות ביותר. אריח על גבי לבנה, נדבך על גבי נדבך הולך ונבנה הישוב החקלאי בארץ, הולך ומתגבר על המכשולים הרבים העוצרים בעד התפתחותו.

לעומת זאת צצה ונבחה, בטמפו אמריקאי ממש, העיר העברית הראשונה בעולם העיר המפורכמת תל-אביב, הקולטת עתה כאלף מהגרים חושים מדי חדש בחדשו. אולם וקא בעיר הנפלאה הזאת הובלט ונתברר כי כל הסתפקים, אף אם לעת-עתה בלבד בבנין המולדת גרידא, מפלי לראג גם להחי את הרוח, תקומת מאין ופעלם מופע. הידיעות האחרונות שהגיעו אלינו מעיד קסמים זו, מוכיחות בעליל: כי אמנם, האזון חול מהיות אדון, אך העבד לא חול להיות עבד. כי העיר הזאת למרות שמה ושמות וחובותיה העבריים, למרות העיריה העברית והמשטרה העברית, הולכת ומדמה אל מרכזי היהודים הרבים אשר בגולה. ועוד טעם ולא יהיה בינה ובין גיטו גלותי ולא כלום. אכן נודע הדבר, כי צדקו המכריזים השכם והערב על הצרך ליצירת מרכז רוחני בארץ אבותינו, מרכז אשר ישפיע על הגלות יעורר אותה ויריים את קרנה בעיני כל אומות העולם.

עתה נזכרנו: כי אין תחית העם בלי תחית הרוח.

ותחית הרוח — כיצד?

אלפי שנות חיי נודו, גלות גדולה מנשא עקמו את נפשנו ובללו את שפתנו, עד שהיינו ללא עם, לגוי ערל-שפתים. כנכת ישראל, אשר לפנים נקרא שמה: „זית רענן, יפה פרי-הואר“ היתה לעץ „שנפלו דוליתיו ותשרבנה פוראתיו“ יען כי נס לחו ותוכו נחר. שנוים רבים ועצומים התחוללו סביבנו וזעזעו את כל העולם כלו, רק עד עצם נפשנו לא נגעו: לא פעם „עבר קציר, לכה קיץ, ואנחנו לא נושענו“, כי העם לא הוכשר עדין לגאולה, לא הבין מה זאת גאולה. הוא התפלל לאיזה גאולה טמירה ומיסטית, עתבוא באחרית הימים, וידע כי לעת עתה עליו לנטות שכמו לסבול — ולקוות. והנפש המדוכאה והשוקקת, אשר תכעה את עלבונה, מצאה לה נחומים בטעיה במפלשי המסתירין, בהיות סגלות, ובספורי נפלאות ע"ד הצדיקים.

ובחוק רעשו החיים ושאונו שמלא את חלל העולם הלך הלך וגבור עד שבטוף המאה השמונה — עשרה נפקעו חומות הגיטו וקרני אור חדש חדרו לתוך אפוליתיו. האור המקסים משך את הצעירים וקרע תהום עמוקה בינם ובין הזקנים, עד שהוציא אותם מכלל עם והעביר אותם על דעת קונם. אולם בבוא האור פשתה ופעפעה בחלל הגיטו ופזרה לאט לאט את אפוליתיו המדכאה. בנטות הצללים נתצוררו בלב העם תקוות עתידות ונעגועים אל חיים חדשים, היום מלאים. הנעגועים האלה מצאו להם בטי בשאיפה להחליף ממרי ההוי, מן הצרות החדשות לבקרים. תנועת הזכיון במערב והלחץ הצבורי, הכלכלי במזרח, חתו וחתירה עמוקה תחת מרכזי היהירות האירופית. מתוך כך התחילה תנועה חזונית ממזרח אירופה אל ארצותיה המערביות, מאירופה אל ארצות אמריקה. מקרב אותו התוהו-ובוהו עלה הזרם הלאומי אשר הפכה את העם אל ארץ מכורתו אל ארץ ישראל. בראשונה, בהיות הזרם הזה דל ומועט נעצר ע"י כל אבן חצץ שחוקה. ואולם ברבות הימים הלך הולך והתגבר ואחרי המלחמה היה לנחל איתן העובר על גדותיו והסוחף כברות ארץ ואין מציג. בראשונה היו המעשים מועטים לעומת הנצות העיוני וחפוש הדוכים החדשות. אזנינו היו תמיד קשובות לכל קול ונת קול ועינינו היו מצפות לעזרה מן החוץ. עתה הוברר כי אל לנו להשליך את ייבנו על גורבים מקרים או עזרת זולתנו אלא חובתנו היא להתחלל בעבודה חנוכית-תרבותית גדולה ומקיפה את כל שורות העם הן בארץ ישראל והן בתפוצות הגולה. חוסר הכשרתם התרבותית של העולים מביא בסכנה את יצירת המרכז הרוחני. ארץ ישראל לא תהיה עברית אם לא תוצר בגולה תנועה עברית חזקה ומאורגנת, אם לא תפתח רשת שלמה של גני ילדים ובתי ספר עממיים עבריים (ולא עבריים למחצה ולשליש!) אם לא יוסדו בכל אתר ואתר סניפי ה„תרבות“ המסדרים והמכללים שעורי ערב לגדולים, ספריות, והוגי דוברי עברית קנאים.

ובארץ ישראל עצמה צריך להרבות את מספר בתי-הספר העממיים ביחוד בערים ולשכלל אותם שכלול גמור, צריך להטביע חותם אחד לאומי-עברי על כל כוונות החינוך, אף הדתיים והמקצועיים, צריך לקשר את נפש הילד אל הקרקע ולחבב עליו את העבודה הגופנית, אף כי איננה „קלה ונקיה“. הרבה מכל האמור לעיל נעשה כבר והרבה מאד צריך עוד לעשות. „היום קצר והמלאכה מרובה“. ובפרט בארץ ישראל. המסד הנוח שם, ד' הקירות העמדו, גתה הולך ונבנה הגג. יום ז' לניסן ש. ז. תפתח ברוב פאר והדר האכללה הירושלמית אשר תשמש גלת הכותרת לכל עבודתו התרבותית והחנכית, מקדש מעט לחכמת היהדות ומקלט במוח לצעירי עמנו החוזרים על נתיבי אוניברסיטאות נכריות. אולם דוקא ברגע הזה אסור לנו לשכת, כי תחת העם אינה אלא שתיים, תחית המולדת ותחית הרוח. אסור לנו להבליט ולהרבות לטפל בגורם אחד ולהסחית את דעתנו, אם כי לעת עתה בלבד, מן השני. ורק כאשר עתה התחלת האלה תתאחדנה ישנח ממילא השם המזרז פלשטינה וארצנו תשוב ותקרא בפני כל העולם בשמה הנכון „ארץ ישראל“.

ש. ברי"א-בריוני.

מחרשה ומכללה.

פרוצס של גאולה כפולה מתהווה שם במולדתנו. על שפת הים התיכון, שתי גאולות שהנן באמת אך אחת: גאולת הקרקע העברית, שפניה עזובה וזרים לא חצו לטפל בה, וגאולת הרוח העברית המקורית שרחפה ערסילאית בלא-אחיות, דומה לעגונה שבעלה עזבה ולשני אין היא יכולה להנשא. אלפים שנה נדד עמנו בארצות-הים הרחוקות, עבר גלגולים שונים והסתכל ביפין הצורה נפשות והוד הדרן המקסים של מדינות רבות, ואך זכר נעוריו הרעננים ששטפו למו לאטם ובנחת תחת שמי-תכלתו של המזרח על אדמתו הוא לא נמחה מעל לוח

כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים.

בהחשר בפעם הראשונה מחדש אדמת-הסלע של א"י על ידי הפועל העברי נכנס האת גם בטרשי-תרבותנו הקלואה ויעוררנה לחיים חדשים. כך נשתגרה השפה בפי אחינו שם וישפיעו הם מרוחם עלינו, כן נוצר שם טפוס של בית-ספר עברי, עד שהצריכתנו השעה לישיבה עילאה.

כיום, כשרגלינו, תקועות בעצם התהוות תקופה חדשה בתולדותנו, כשהדיסטנס הזמני הדרוש להערכה היסטורית נאותה חסר לנו — הנה א"ן ביכלתנו להקיף את גדל חשיבותה וערכה הרב של דפולעה הענקית שהוליד דורנו. ואולם עצם העובדה, כי על הר-הצופים נפתחת מכללה עברית — ומימי יפנה היא בודאי החוצה התרבותית הכלי חשובה לנו — אומרת רבות. היא מסמלת עצמאות גמורה של תרבות עברית מקורית, זו שקוררת בעבר מזהיר של דור ושלמה, עמוס וישעיהו וגושרת גשר איתן מעל להיות עכור של גלות תרבותית שחורה אל עתיד נבואי, בו ירנן עמנו את צלילו המיוחדים בקונצרט הגדול של תרבות כלל-אנושית. מכללה עברית — זוהי יקיצו ברדמי גאונותנו ששכבת הגלות עם כל לוועיותה שבשפה ושבתכן כסתה עליה. אוניברסיטה בירושלים היא התעורה הכי-כשרה לתנובתם ופריחתם של חיינו המחודשים והמבוססים על עצמאות ומקורות שבארץ.

בהבנות חרבות ארצנו ע"י עולי-בבל, אחוז או הגולים החוריים בייגום כפי-סידים לבצר את חומות עיר"ק ושמאלם לשלח שלח. כוס ימינו נחזיקה בכח-שה, היא המעוררת את הכחות הנרדמים והצפונים באדמתו ובשתי ידינו הננו בונים את המשכן לרוחנו העברי, את בית-היוצר של נפש אומתנו. המחרשה היא המאחזת אותו באדמה והמשיבה אותו לחיק הטבע, המכללה היא המגלמת את יצירות רוחנו הלאומי והיא גם הנשק המובחר והאלהי כלפי מתנגדינו.

לבו. אותה התמונה נחרתה עמק — עמק בנפשו והיא היא שעורדה אותו מדי פעם בפעם בשעות-משבר קשות וברגעי-אסונות ופגעים נוראים. ולא הסתפקה האומה בהח קת תמונה זו של עברה הפורה, אלא באה והכריזה: „ההולך בדרך (ש"מ בולעה) ומפסיק את משנתו (משנת-ולדתו, גירסא דינקותא) ואומר: „מה באה אילן זה, מה באה ניר זה!... מתחייב בנפשו, היינו מאבד את הזכויות היסודיות לחיים עצמיים. וכן הננו רואים, כי במשך כל הנדידה הארוכה של ארבעים דורות המדבר פגעו בנפש העברי רחשי געגועים אדירים על אמו-אדמתו, כוסף — אשר הוא עצם נשמת קורותיו. והנה הגיעה השעה וכבלי-הנחשת שרחקו את היסוד החרותי-משיחי שנו — הוסרו, והעם התנבר עז וישלך מאחרי גוו את כל חמדות — הנכר על אילנותיו הנאים וגיריו המעובדים וישב אל חיק אמו. הוא שב אל ה לרוותה בדמו וזעתו ולהפרותה בכח אמונתו הכבירה. והיא, האדמה, האם הזקנה שבלתה כבר מוזקן ומאורך ההמתנה לאותה שעה הרת-עתידות קבלה אל תוך ורועותיה הצנומות את בנה החוזר ותשב לו כגמולו, בעבד בה זרים היתה אך אדמת-טרשים, ואולם בטפל בה בנה — טגסגה ברב פאר, נתכסתה בסות-עלומים ירוקה ואף השפיעה מרוחה הכת-ער על הלוצי-התחיה ותעורר במ את היוגבים והכורמים מימי הבית הראשון ושירת „הידד" בפיהם. העם העיר את הטבע, והטבע העיר את איש-הטבע.

ובעזב עמנו את אדמתו נמש ביחד אזה זת שפתו ותרבותו המקורית, אלו שני העמודים הלי שיים שעליהם נבנית היהדות, ואשר מקור כחותיהם החיוניים הנהו אך באדמה המושקה בזעת עובר. העברית נתאלמנה, הת-שאה עוובה ובורדה מעל לחרבות בניה, רחקה מחייהם עד שנקפאה.

ובשוב בניה-בניה של אומתנו אל מדינת גאלו בפת-אחת את הקרקע ואת הרוח. הם לא יכלו ואף האדמה לא הצצה אחרת.

ד. מ. לור.

דברי חכמינו.

(לקוטים).

אמר הקדוש ברוך הוא למשה: הארץ חביבה עלי וישראל חביבים עלי — אכנים את ישראל שהם חביבים עלי לארץ שהחביבה עלי. (במ"ה פ' כינו).

לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרבה נכרים, ואף ידור בחוץ לארץ, ואפילו בעיר שרובה ישראל (כ"ה ק"י).
אמר ר' יוסי ב' הלפתא ר' ישמעאל בנו: אתה מבקש לראות את השכינה בעולם הזה — עסוק בתורה בארץ ישראל (ש"ט קה).

א"ן תורה כתורת ארץ ישראל ולא חכמה בחכמת ישראל (ספרי עקב כ"ה פ' טו).

באר מים חיים — זו תורה של ארץ ישראל (ל"ק"ש שה"ש).
עשרת קבים חכמה ירדו לעולם, תשעה נטלה א"י ואחד כל העולם כלו (ק"ד מט).

אמר הקדוש ברוך הוא: חביבה עלי בת קטנה בא"י מסנהדרין גדולה שבחוץ לארץ (ירוש' נה פ' ו).

עתידה ירושלים לעשות מטרופולין לכל הארצות (שמו"ר פ' כג).
אפילו שיחת הולין של בני ארץ ישראל צריכה תלמוד (ויק' פ' לד).

אורה של ארץ ישראל מחכים (ב"ב קנח).
יפת אלהים ליפת וגו' — יפיתו של יפת תהא כאחלי שם (מגלה ט).

ש. 5.

לימוד תורה „לשמה“.

פתיחת המכללה העברית בירושלים איננה לנו רק מאורע פוליטי חשוב, חיוק לזכותנו ההספורית על ארץ אבותינו. איננה גם תוצאה הכרחית של החיים המתהווים בארץ עצמה, כי מאת אלה (או מאה ועשרים אלה) היהודים היושבים כעת בארץ ישראל, על שתי הנימניות שלהם. אינם זקוקים עוד למכללה, שהיא תלויה איפא במוריה ובתלמידיה אולי עוד עשרות בשנים במתה מרובה אך ורק ביהודי-חוץ ותשמש על כן כעין מרכז רוחני לכל ארצות הגולה. גם המצב הדחוק שנמצאים בו הרבה תלמידים יהודים הנאלצים לבקש להם מפלט באוניברסיטות-חוץ, בצר לים בממלכות פולניות, רומניות ואונגריות הסוגרות במקצת בפניהם את בתי-ספריהם הנכבדים, לא ישתנה בהרבה על ידי המכללה העברית העומדת אך בראשית התפתחותה וחסרה היא מחלקות שלמות למקצועות מדע וחיים השובים. אבל למרות זה ואולי דוקא מפני זה יש לה למכללה תפקיד אחר שבמצבנו אנו חשויבותו רבה עד מאוד. רגילים לשבחה ולהרים על גס את שאיפתם של בני עמנו לחכמה, למדע, ללמוד, והנה אמנם דורות על דורות חונכו הם על יסוד „תלמוד תורה לשמה“, אבל בימינו אנו רוב ההורים וגם התלמידים היהודים רואים בלמוד רק קרדום לחפור בו ומתחסים אליו כאל ענין ששכרו בצדו. העתיד להבטיח למחזיקים בו מצב חומרי טוב ולכחם מעמד חברתי הגון, יש הרבה נורמים לדבר ואין לראות בו רק צד שלילי כי גם כמה מן הטוב כרוך בעקבותיו. אבל התפתחותה הרוחנית והלאומית של עמנו תלויה במדה רבה בזה, אם ימצאו בנינו די אנשים המבקשים ומוצאים בעבודת הרוח כשהיא לעצמה ספוק נפשי גמור, כשהיה הלימוד במכללה לא רק אמצעי להשיג על ידו משרה הגונה, מעמד מכנים רווחים, אלא צורך פנימי חי, שרי שאיפה אמיתית ללימוד ולדעת, שיק בה ועל ידה יתרומם עמנו למדרגה נכונה בין עמי התרבות הגדולים.

ותקוה זו אנו מקשרים במכללה העברית העומדת להפתח על הר-הצופים בירושלים.

שונות.

הנהלת המכללה.

בראש המכללה: יעמדו (א) ועד מרכזי. תפקידו של הוועד הזה תהיה האדמיניסטרציה של המכללה והנהלתה כלפי חוץ אל הוועד הזה יומנו: הפרופ. אינשטיין, אחד העם, סיר מנד, ראטשילד, פרופ. ווייצמאן ומלמדים אחרים. (ב) מועצה אקדמית אשר תצטרף מבאי כח הוועד המרכזי ומועצות המחלקות. המועצה הזו תמנה פרופסורים חדשים ותסד מהלכות כפי הצורך. (ג) מועצות המחלקות אשר תהלנה את העבודה הרוחנית של המכללה.

(ש. 5.) התנועה העברית בין הנוער האקדמי בלובן.

הופעה משכחת שאין לזלזל בערכה היא התגברות ותנועת העברית בין שורות הנוער הצעיר בלובן: ההכרה שאין תחית העם בלי תחית השפה נעשית שלכת בין הנוער. בכל האגודות והחברות האקדמיות כתנהלת העבודה העברית בהתלהבות רבה ובמרץ כביר. אין זאת יותר התלהבות קש חולפת אלא הכרה חובה משרשת עמק בלבות הנוער. ראוי לציין שבעת האחרונה נתחדשה בעירנו האגודה העברית, "העתיד" המגשמת את הטיפוס האישי של האקדמי העברי. חוץ זה נוסדה חברה אקדמית ציונית חדשה, "התח"ה" אשר התותה לה בתור תפקידה הראשי לעשות בזמן הכי קרוב את השפה העברית שלכת בין חב"ה. אב אורחא צריך להעיר שבמדה מרבה השפיעה על מהלך העבודה, "התרבות" הלבובית שנוסדה זה לא כבר בעירנו. הנה נקוה שהעבודה העברית הזאת תוציא אך פרי הלולים ותסיע לתחת הים.

האוניברסיטה העברית — מרכז רוחני חשוב לעולם כלו.

ביום הששי שעבר התייצבה לפני הלוך באלפסור, אשר עבר דרך גיאנול בדרכו לירושלים, דפוטציה של יהודי העיר הזאת, והזיעה לו את רגשי התודה של האוכלוסים היהודים בעד עזרתו הכבירה לעם העברי. הלוך באלפסור השיב על הברכה הזאת בדברים חמים. הוא אמר, כי אנגליה תומכת בצינונות מזני שהתנועה הזאת תבא טובה לא רק ליהודים בלבד, כי אם לאנושיות כלה. הוא הוסיף שהאוניברסיטה העברית בירושלים, שהוא יפתח אותה ביום ה-אשון לאפריל, תהיה מרכז רוחני חשוב לכל העולם, אשר לאורו ילכו עמים רבים. (היום).

קול קורא מטעם הוועד הלאומי אל הערביים.

הוועד הלאומי בירושלים הוציא קול קורא אל הערביים בא"י ומזמין אותם לקחת חבל בח וכת האוניברסיטה הברית: יום חנוכה האוניברסיטה — כתוב בקול קורא — אינו חג יהודי בלבד, אלא חג כללי לכל העמים היושבים בארץ. בית הספר הגובה בירושלים יגרום לתחית כל עמי המזרח ויביא לידי התקרבות בין שני העמים מנוע-שם, היהודים והערביים. הכינו מסים בדברים האלה: "שערי היכל המדע בירושלים פתוחים לפניכם, בואו ושתו לרויה ממעינותיו, מעינות המדע הסהור" (יט"א).

המכון למדעי היהדות במכללה העברית.

(ש. 5.) לעת עתה מרצים במחלקת המכון למדעי היהדות במכללה העברית הפרופסורים: מרדכי מרגליות, יחיאל גוטמאן וד"ר שמואל קליין. הפרופ. מרגליות מרצה על הנושאים הללו: (א) תורת הנקוד (שעה אחת בשבוע), הנקוד הטברני, הבבלי והארצי-ישראלי. הנקוד ויסודותיו, במבנה הלשון השמית העתיקה ובתכן השפה הכנענית. המבטאים והנגינות. (ב) תרגומי התנ"ך (שתי שעות בשבוע). התרגום הארמי, תרגום השבעים והתרגומים היונים. התרגומים הראשונים של הנוצרים. תרגומי היהודים בימי הביניים. התרגומים בימי הריפורמציה. התרגומים החדשים של היהודים והנוצרים. חוץ מזה יקרא בסמינריון תרגום השבעים אל יהושע.

הפרופ. גוטמאן מרצה על הנושאים:

(א) היחסים הדתיים והמשפטיים בין היהודים והעמים בימי התנאים והאמוראים (שעה אחת בשבוע). הסברת המושג: נכרי גר ותושב. גר-תושב וגר-צדק. בני נח ומצוותיהם. השקפת היהדות על בני נח. הרחבת חוקת הגוים. דרכי שלום, המורא מפני חלול השם וקדוש השם. יושר וצדק. רדיפות וחור. עבודה, תפלה, קריאת התורה, מילה ושבת. חתונה והתחתנות עם הגוים. משפטים ודינים דיני דמלכותא, מקח וממכר, מציאה, משכון, פקדון וכו'. יחס היהודים אל הכתות המתנגדות לקבלה כגון צדוקים, מינים, מומרים ואפיקורסים.

(ב) פרקים מן ההתכוננות אל ההלכה והמדרש. מושג התורה בספרות התלמודית. דברי תורה ודברי סופרים, תורה ומדרש, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. המושגים: הלכה, מנהג, דין, הוראה. הלכה בתור פסק.

(ג) סוגיות מן התלמוד. ענינים שונים מסדר נזיקין, ע"ד תנאי, דברים שבלב, אסמכתא סימני מציאה, עדות-נשים וכו'. המכון למדעי היהדות יצטרף משלש מחלקות:

(א) המחלקה למחקר מקצועי של קורות השפה העברית, הספרות העברית מתקופת המכבים עד הגאונים והארכיאולוגיה הארצי-ישראלית. (ב) לקטוריון של השפה העברית, של המשפט היהודי והספרות העברית החל מימי הביניים ועד העת האחרונה. הרצאות פומביות של בעלי מדע ומלמדים הן מא"י הן מחוץ לארץ.

בנין המוסד הולך ונשלם. יש לקוות שעוד באביב זו תגמר העבודה. תקציב המוסד עולה לששת אלפים פונט.

המכון הכימי והביאוכימי.

המכון הכימי והביאוכימי נשאר תחת הנהלתו של הפרופ. פאדאר מי שהיה פרופ. במכללה בהאלע. תקציב המוסד עולה 3500 פונט לשנה. המוסד הכימי מסתעף לשתי מחלקות: (א) כימיה כללית (ב) ביוכימיה וכימיה אורגנית. תפקיד המוסד הם (א) חקירות על שדה הכימיה האורגנית (ב) העתלמות אותם התלמידים, שיש להם כבר ידיעות הגונות באותו מקצוע.

המוסד המקרובילוגי מצטרף לעת עתה משתי מחלקות: המחלקה הבקטריולוגית והמחלקה הצרולוגית. חוץ מזה שייכת למוסד זו המחלקה הרינטגנוולוגית תחת הנהלתו של הדר פרויד.

אל

הוד מעלתו ריקטור האוני

חדורי הוקרה לגדל מפעלנו התרבותי מאלי

למכללה העברית הראשונה

אנחנו תלמידי האוניברסיטאות הנכריות בגולה, שחזרנו עד כה על פתחי זרים, מטיבים כי בבית, אשר על הר הצופים ימצא לו רוח עמנו רווי הצער, משכן נאות, בו ינוה ויפרה ו להעמיד את אומתנו בשורת הלאומים המעפיל יקבל נא הוד מעלתו את הבטחתנו, כי למרות היותנו מרוחקים לע"ע ממרכז תרבות הסוגה בקוצים, שבה תלכו ותצעו הנוער העברי האקדמי המאורגן בבתי הספר הגבוהים של מזרח פולין הקטנה, עומד הכן לעזור ולסיע

הועד המאוחד של האקדמים בנליציה המזרחית לחגיגת יום פתיחת המכללה בירושלים.

למקין רפאל
נשיא	חברת הריגורוזנטים
ד"ר צבי גרף
נשיא	שלמה רינגלבלום
מזכיר
חברת תלמידי הפילוסופיה	פרוכטרמאן יהושע
נשיא
צימר דניאל
מזכיר	
אגודת אקדמים ציונים, "אמונה"	אברהם יהושע
נשיא
פרידמאן יצחק
מזכיר	
חברת אקדמים ציונים, "התחיה"	לנגנס שאול
נשיא
ריטטל יעקב
מזכיר	
אגודה תרבותית של האקד. הציונ. "הר הצופים"	באמסע דב
נשיא
קססלר שלמה
מזכיר	
אגודת אקדמים ציונים, "חשמונאים"	אברהם דב
נשיא
הירשהורן יעקב
מזכיר	
חברת אקדמים ציונים, "גורדוניה"	ד"ר פריסטיגר נתן
נשיא
האס שלמה
מזכיר	

קטור האוניברסיטה הירושלמית

הר הצופים.

רבותי מאליפים אנו את ברכות הנוער האקדמי

אש ונה לפתיחתה בירושלים.

מטיבים הגנו לתפש את גדל ערכה של המכללה העברית בעדנו. חזקה תקותנו, ויפרה וירענן את תרבותנו המקורית העתיקה. המכללה היא האמצעי הכי מוכשר המעפילים למרום פסגת התרבות הכלל-אנושית.

תרבותנו ויצירותינו הלאומיות, ברכתנו הלבבית מלווה אתכם בדרככם הקשה ותצעידו קדימה את לאומנו.

ולסיע לבנין מכללתנו המעבירנו לעתיד מזהיר של עצמאות עברית, תרבותית ומדינית.

בהוקרה רבה ובברכת תחית התרבות העברית.

הועד הפועל של החברות היהוד. האקד. לעזרה עצמית, עבודה תרבותית ולמודים מקצועיים בלבוב.

עהרנרייך ארתור
מזכיר

חברת תלמידי הרפואה

גרינפלד ארנולד
מרגליות שלמה
מזכיר

חברת תלמידי בית-ספר הגבוה למסחר-חוץ
בעק שמואל
מזכיר

אגודת אקדמים עברים, העתיד
מלץ עזרא
דונר דב
מזכיר

חברת אקדמים ציונים, "פריסיה"
פרידלנדר מרדכי
רוהטין זיגמונט
מזכיר

חברת אקד. ציון. "בנות ציון"
פרידמאן רעגניה
צימרמאן קלרה
מזכיר

דודזון עמנואל
נשיא

חברת תלמידי המשפטים

הפטר דוד
רייך יוסף
מזכיר

אגודת אקדמים ציונים, "מכביה"
קראם משה
אפיסדורף משה
מזכיר

אגודת אקדמים ציונים, "חברוניה"
בעער אריה
קרויטמאן יצחק
מזכיר

אגודת אקד. ציון. "אמונה לנערות"
שור ברטה
קססלר פרידה
מזכיר

Do Ogółu Żydowskiej Młodzieży Akademickiej we Wschodniej Małopolsce!

Epokowe zdarzenie w dziejach Żydostwa — otwarcie Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie wywołało żywiołowy wprost odruch radości wśród Młodzieży akademickiej, co wyraziło się także w powołaniu do życia Zjednoczonego Akad. Komitetu dla uczczenia otwarcia Uniwersytetu w Jerozolimie. Komitet ten po spełnieniu swego zadania, które obejmuje urządzenie uroczystej akademii dnia 1-go kwietnia, wydanie jednodniówki akademickiej polsko-hebrajskiej pod nazwą „Na Górze Oliwnej — Har Hacofim“, zebranie większej ilości książek dla Biblioteki Narodowej w Jerozolimie — rozwiąże się.

Wiedząc jednak z przykrego doświadczenia, że młodzież akademicka tylko rzadko składa dowody wyteżonej i wytrwałej pracy społecznej i narodowej, obawiając się, że po dniu 1-go kwietnia, dniu upojenia i radości nastąpi okres apatii i beczynności, co w odniesieniu do Uniwersytetu Hebrajskiego byłoby wprost zbrodnią, której historia nigdy by Żydowskiej młodzieży akademickiej nie przebaczyła, Komitet uważa za swój święty obowiązek zwrócić się do żydowskiej Młodzieży akademickiej z gorącym apelem, by zapoczątkowane już teraz dzieło pracy prouniwersyteckiej z całą energią i zapałem dalej kontynuowała.

Powstać winien Akademicki Komitet Przyjaciół Uniwersytetu Hebrajskiego, któryby miał prowadzić planową, skoordynowaną i wyteżoną pracę prouniwersytecką. Komitet ten miał by zasilać fundusze Uniwersytetu Jerozolimskiego za pomocą zbiorów i imprez w tym celu urządzanych, mógłby wystąpić z inicjatywą ufundowania staraniem Żydostwa Wschodnio-Galijskiego katedr na powyższym Uniwersytecie, mógłby też stworzyć fundusze stypendjalne dla niezamożnych i uzdolnionych akademików ze Wschodniej Małopolski.

Biblioteka Narodowa w Jerozolimie winna mieć w wymienionym Komitecie swego najgorliwszego rzecznika. Niech każda pożyteczna książka wzbogaci księgozbiory tego gmachu, gdzie kształtować się będzie najszlachetniejsza myśl narodu i ludzkości — myśl nauki i wiedzy.

Ogrom zadań czeka Żydowską Młodzież Akademicką w dobie obecnej. Jest to okres próby dla jej dojrzałości społecznej i narodowej, a z tej próby winna ona wyjść z aureolą sławy, która jej przywróci należne miejsce i znaczenie w Narodzie.

I niech ta Wielka Godzina Czynu Naszego Narodu będzie także Godziną Wielkiego Czynu Żydowskiej Młodzieży Akademickiej.

Salomon Kessler,

sekretarz.

Rafał Lemkin.

przewodniczący.

Kupno wreszcie doszło do skutku przed samym wybuchem wojny światowej. Natychmiast po zajęciu Palestyny przez Anglików przystąpiono do realizacji planu uniwersytetu. Kamień węgielny uniwersytetu został położony na Górze Oliwnej dnia 18. lipca 1918 w obecności m. i. przedstawicieli Rządu Brytyjskiego, Francuskiego i Włoskiego i przedstawicieli Egzekutywy Organizacji Sjonistycznej. Praca posuwała się tempem bardzo intensywnym, dzięki wysiłkom organizacji sjonistycznej. 1. kwietnia 1925 zostanie otwarty oficjalnie przy obecności zastępców całego kulturalnego świata, zastępców rządu, oraz reprezentantów całego Żydostwa.

Jak obchodzi żyd. młodzież akademicka w Polsce święto Uniwersytetu Hebrajskiego?

Lwów. Dnia 10. marca odbyło się we Lwowie zebranie akademickich Związków samopomocowych, zawodowych, kulturalnych i ideowych, które zgłosiły gremjalnie akces do pracy przy obchodzie uroczystości 1. kwietnia. Utworzono w rezultacie „Zjednoczony Komitet Żydowskiej Młodzieży akademickiej Wschodniej Małopolski dla uczczenia otwarcia Uniwersytetu Hebr. w Jerozolimie“, reprezentujący następujące towarzystwa i organizacje: Komitet Wykonawczy Związków Samop. i Zawod., Towarz. Rygorozantów, Związek żyd. stud. politechn., Żyd. Tow. Słuch. Prawa, Tow. Medyków żyd., Tow. żyd. stud. filoz., Wzaj. Pom. żyd. stud. W. S. H. Z., dalej Związki: „Emanah“, Hasmonaea, Makabea, Heatid, Hatchijah, Gordonjah, Hebroniah, Barissiah, Har Hacofim, Emanah żeńska, Bnoth Zion.

Do Prezydium Komitetu weszli: kol. R. Lemkin (przew.), D. Heffer (zast. przew.), S. Kessler (sekr.). Poza tem wyłoniono Komisję prasową pod przewodnictwem kol. J. Teitelbauma, która wydała niniejszą jednodniówkę. W Komisji współpracowali: kol. B. Donner, B. Friedmann, N. Landau, S. Langnas, J. Menkes i I. Weinstein.

Komisja książkowa przeprowadziła przy współpracy p. H. Stachla i kol. J. Menkesa i B. Volka zbiórke wśród księgarzy, która dała po dzień dzisiejszy ok. 1000 dzieł naukowych. Ponadto w skład Komisji wchodził kol. S. Kessler, N. Landau, J. Posament, A. Scharf i A. Starkmann, którzy zorganizowali zbiórke wśród inteligencji we Lwowie i na prowincji.

Komisja organizacyjna, w skład której weszli przewodniczący wszystkich towarzystw zajęła się przygotowaniem Akademii Uroczystej.

Do Prezydium Honorowego Akademii uproszono: Posła Dra L. Leicha, prez. Koła Żyd., dra P. Gutman, nadrabina m. Lwowa, dra M. Allerhanda, prof. Uniw. Jana Kaz. i adw. dra M. Dogilewskiego.

Prezydium Akademickie stanowią: kol. E. Dawidsohn, D. Heffer, R. Lemkin, J. Menkes i J. Teitelbaum. Słowo wstępne wypowie kol. R. Lemkin, referat naukowy wygłosi prof. Allerhand.

Kraków. Żydowska młodzież akademicka w Krakowie postanowiła również obchodzić uroczystości dzieł

otwarcia Uniwersytetu, w ramach ogólnego obchodu przygotować godną manifestację żydowskiej młodzieży akademickiej i wysłać adres powitalny.

Warszawa. Komitet Akademicki wydaje m. i. na dzień 1. kwietnia jednodniówkę.

Święto nauki żydowskiej. W szkołach „Tarbutu“ w całej Polsce dzień 1. kwietnia będzie wolnym od nauki.

Pochód na grób Herzla. Organizacja Sjonistyczna we Wiedniu urządziła w dniu 29. marca uroczysty pochód na grób Herzla z okazji otwarcia Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie.

Delegaci Uniwersytetów Europy i Ameryki w Jerozolimie. Do połowy marca otrzymał Komitet org. uroczystości otwarcia Uniwersytetu pozytywne wiadomości od następujących uniwersytetów, że wysyłają swych przedstawicieli na otwarcie: Amsterdam, Aberdeen, Belfast, Boston, Cambridge, Edinburg, Frankfurt, Genewa, Glasgow, uniw. John Hopkins (Ameryka), Leodjum, Liverpool, Londyn, Manchester, Oxford, Sorbona, Toronto, Mantua i i.

Instytucje: Król. Akademia Brytyjska, Akademia w Cambridge, College de France, Instytut Rockefellera w Ameryce, British Museum, Akademia Szwedzka.

Uniwersytety w Polsce na otwarcie Uniwersytetu Hebrajskiego. Uniwersytet warszawski wydelegował profesora dra Jerzego Modrakowskiego jako przedstawiciela na uroczystość otwarcia.

Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie uchwalił wysłać pismo gratulacyjne. Rektor prof. dr. Siemradzki oświadczył, że wita z radością nowopowstającą placówkę wiedzy i pracy naukowej.

Uniwersytet Jagielloński przesłał 6. marca pismo, w którym składa życzenia pomyślnego rozwoju i rozkwitu dla nowej placówki Nauki. Rektor ks. prof. dr. Zimmermann wyraził swoją sympatię dla Uniwersytetu, który jako wszechstronny instytut będzie mógł spełnić swoje zadanie kulturalne, służąc zintensywnieniu kultury hebrajskiej i kultury wogóle na bliskim Wschodzie.

Rząd polski będzie reprezentowany na uroczystości. Rząd polski polecił konsulowi swemu w Jerozolimie drowi Hubickiemu, by reprezentował Rzeczpospolitą Polską w czasie uroczystości uniwersyteckich. Poza tem — jak doniosły gazety — przesłał Rząd polski 5.000 tomów na rzecz Biblioteki Narodowej w Jerozolimie.

Tow. „Har Hacofim“ we Lwowie. Z radością należy powitać powstanie na terenie akademickim T-wa „Har Hacofim“, które w pierwszej linii postawiło sobie za cel intensywną pracę dla Uniwersytetu Jeroz. Towarzystwo winno objąć wszystkie grupy i jednostki, stojące na gruncie pracy dla naszej Wszechnicy i stać się centrum tej pracy.

Część hebrajską jednodniówki redagowali kol. Donner i Langnas.

blask kultury, język, najważniejszy czynnik kulturalny, zastąpiła średniowieczna gwara niemiecka. Pieśń wolna nie mogła na obcej ozwać się ziemi i poszła w zapomnienie. A gdy część narodu olśniona kulturą obcą, rzuciła niby gałgan w kąt wartości kulturalne przez wieki tworzone, druga powoli i z oddaniem się rozpoczęła próby, by starą kulturę do nowego powołać życia. Ale nie mogła rozkwitnąć pełnym życiem wśród warunków niesprzyjających jej, gdyż kultura żąda swego środowiska, a tego djaspora nie może wytworzyć. Młodzieniec wychowany w kulturze obcej za młodu, nie może wyżyć się zupełnie w kulturze swego narodu. Miejsce pełnego życia kulturalnego zajmuje połowiczność, gdyż jeno wśród swoich, na ojczystej glebie, pod własnym niebem oddychać może młodzieniec pełną kulturą ojczystą.

Z chwilą obudzenia się ruchu politycznego, narodowego, rozpoczął się renesans kulturalny. Naród spoczywający w wiekowym letargu, obudził się. Wyprosiwał się wygnaniec i rozpoczął walkę, by zająć należne mu miejsce. I równoległe z tem nastąpić miało i odrodzenie kulturalne. Tu golus trzyma go jeszcze w swych szponach, boryka się z nimi, wyciskając z jego serca niejedno bolesne łkanie. Z bólem i katuszą, łamał się młodzieniec żydowski, by dozwolonem mu było choć częściowo dorobek kulturalny swych ojców pielegnować, by nie zatracił się w zupełności wartości kulturalne. Przez długie lata tęskniły serca młodych za własnym kątem kulturalnym, gdzieby we własnym odrodzonym języku, w starej ojczyźnie mogli czerpać z krynicy wiedzy. Ze łzą bolesną w oku syn wygnańca poniewierany, odpychany, tulać się musi w obcych uczelniach, w atmosferze trującej, zabijającej nieraz godność ludzką pobierać naukę. Zrozumiano, że odrodzenie kulturalne pełne osiągnąć można jeno w Erec i z chwilą otrzymania wolności terytorjalnej, przystąpiono do podłożenia kamienia węgielnego pod symbol odrodzenia kulturalnego, pod uniwersytet hebrajski.

Na nowo zabłysnąć ma wiedza żydowska, która niby spiż przetrwała wieki i narody, na nowo wychowywać harmonijnych, wolnych Hebrejczyków. I jakże radość rozpiera serca całej młodzieży, gdy stoi dziś u wrót spełnienia się jej marzeń, — u bram własnego hebrajskiego uniwersytetu. I oto chorobliwa dysharmonia dobiegła końca. Powstało źródło, gdzie wolny syn narodu będzie własną oddychał kulturą, gdzie dostępnymi mu będą dzieła ludzkiej myśli w wolnym języku Hebrejczyków. I z wdzięcznością chyli cała młodzież czoło przed tymi, którzy w dążeniu do harmonji stworzyli ośrodek ducha żydowskiego. Odpowiedzialność za dalszy jego rozwój

spoczywa teraz na nas, młodzieży żydowskiej, która nosi w sobie przyszłość narodu, jego życie lub śmierć. Od nas zależy spotęgowanie harmonji, wcielenie w życie idei kultury narodowej, dalsze karty żydowskiej historii.

Ungar Maksymiljan.

J. KRAMER.

W dniu otwarcia Uniwersytetu.

I spełniło się marzenie tysiącleci. Dziś stajemy przed bramami świątyni, która ma olśnić świat cały. Całe człowieczeństwo powinno ciągnąć swe soki od żywocze z owoców tam dojrzewających. Czy podolamy tak szczytnemu zadaniu? Czy istotnie świat nie dozna rozczerzania? Czy potrafimy pokazać, że dorosliśmy do tego, by narody świata brały nas za przykład? Dużo zdziałał nasz naród dla odrodzenia Erec. Najlepsi synowie nasi poświęcili dla niej wszystko. Część narodu pracująca tam zmieniła swój dotychczasowy tryb życia. Nie tylko, że stała się produktywną, ale całe jej jestestwo, cała dusza uległy gruntownej zmianie. Największe autorytety świata wyrażają się jak najpochlebniej o osiedlach, o robotnikach żydowskich, o ich stosunku do pracy i duchu panującym wśród nich a niektórzy wskazują nas jako przykład swemu narodowi. Czy i uniwersytet potrafi mutatis mutandis pozyskać dla siebie takie uznanie? Dużo uczonych wydał nasz naród, dużo zdziałaliśmy dla podniesienia kultury w golusie. W obecnej chwili świat oczekuje od nas czegoś wyższego, doskonałego, czegoś w golusie stworzyć nie byli w stanie. My, w dniu otwarcia uniwersytetu jakkolwiek się cieszymy i radujemy z realizacji formalnej naszych marzeń, musimy atoli z wyczekiwaniem patrzeć w najbliższą przyszłość, która nam ma przynieść faktyczną realizację.

Musimy sobie powiedzieć, że jeśli uniwersytet ma twierdząco odpowiedzieć na powyższe pytania, musi on się stać czemś więcej niż fabryką dyplomów, czemś więcej aniżeli dla studentów, nie mogących w innych krajach kontynuować studjów z powodu „numerus clausus“. Uniwersytet nasz ma wykształcić dla społeczeństwa nie tylko adwokatów, lekarzy i urzędników ale przede wszystkim i budowniczych kraju, a temsamem stworzyć nowy typ społeczeństwa. On ma być kuźnią całego życia i całej pracy naszej. Z niego mają wyjść nowe doskonałe formy człowieczeństwa, które zadziwią świat cały.

PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI.

Rozwój myśli Uniwersytetu Hebrajskiego.

W roku 1901 na V. kongresie Sjonistycznym zapadła uchwała wzywająca kierownictwo organizacji sjońskiej do zastanowienia się nad możliwością otwarcia uniwersytetu w Palestynie; myśl ta była szczególnie drogą dla dra Herzla, który dla zrealizowania jej starał się uzyskać zezwolenie Rządu Tureckiego.

Przeszkody natury prawnej i technicznej nie pozwoliły jednak na rychłą realizację tego planu.

Dopiero na XI-tym Kongresie utworzony Komitet dla sprawy uniwersytetu; równocześnie złożono znaczne dary dla budowy tegoż. W roku 1914 Komitet wszedł w pertraktacje z lordem John Gray Hill'em w sprawie nabycia jego gmachu na Górze Oliwnej.

godnej Siebie i odpowiadającej. Jej dziejowej misji...

Tak jednak jeszcze nie jest.

Na Górze Oliwnej stoi skromny budynek, mieszczący niespełna dwa wydziały, a więc dzieło będące faktycznie dopiero „in statu nascendi“. Jakkolwiek niezmierną jest doniosłość samego otwarcia Uniwersytetu dla naszego kulturalnego przodownictwa w Erec Izrael, to uświadomić sobie musimy, że dopiero obecnie zaczyna się właściwe tworzenie Uniwersytetu, właściwa budowa Przybytku Wiedzy.

Ta święta powinność w całości spada na nas żydowska młodzież akademicka; na nas przede wszystkim, którym w pierwszym rzędzie służyć ma nasza Wszechnica.

Wyteńczyć zatem winniśmy i skupić wszystkie siły nasze i możliwości w jeden wielki, zorganizowany twórczy czyn dla wielkiego dzieła na Har-Hacofim, a ziszczać się słowa wieszczą:

... היה באחרית הימים

O pełną harmonję.

Świat cały dąży do harmonji, do zrównoważenia ducha i materji. Usiłowanie to objawia się w całej przyrodzie, we wszelkich organizmach żyjących. I podobnie, jak poszczególna jednostka, tak też i każdy naród toczy walkę o skojarzenie równorzędne dwóch

tych elementów, o swą formę narodową i treść narodową: kulturę. Wiek XIX, wiek walki i obudzenia narodowego, walczył o narodowe formy, o narodowe prawa polityczne. Kultura narodowa, rozwijająca się w każdym narodzie poszczególnym, przygotowywała grunt pod rewolucje polityczne. Stało się jasnym, że dla życia narodowego nie są decydującymi czynnikami posiadłości i gospodarcza siła, jeno kultura, że ona zastąpić mogła nawet terytorjum, głębię rodzinną, ona tworzyła przedziwo, łączące społeczeństwo. Owszem, działała ona nawet ekspansywnie: ujarzmiała inne narody. Kultura, to siła wewnętrzna, która swoje wartości nie mieczem, nie siłą, ale potęgą swej głębi, oddziaływaniem na myśli i uczucia podbiła miliony. Ale kultura żąda odpowiedniej formy, by się swobodnie rozwijać mogła. Kultura, jak roślina, wymaga swojej gleby, gdzie pobierać może swój pokarm, by soki żywotne wyciskać. I jak roślina wyrwana z ziemi odpowiedniej wiednieje, podobnie i ona na inny przeszczepiona grunt karłowacieje.

Naród żydowski pozbawiony ziemi, gnany wichrami dziejowymi, nie pozbył się swego skarbu jedynego — kultury. Pielęgnował, okrywał roślinkę, by nie zwiędła, ochraniał ją najserdeczniejszą krwią. Była mu przewodnikiem w mękach i cierpieniach, była mu otuchą, napieniając go wiarą w lepsze czasy. Jednak wśród tułaczek i morza wrogów nienawistnych, wśród obcych narodów, zatracił się zwolna

MAURZYCY ZISER.

Legenda o rozdwojeniu.

Dzisiejsza młodzież żydowska jest szczęśliwą.

Dawniej spotykać można było samotników, marzących o górze Karmel i nucących ciicho piosenki o ziemi naszych ojców. A otoczenie ich zakute było w troski dnia powszedniego.

A dziś, jakże inaczej! Dziś serce się raduje, gdy w powietrzu unosi się duch heroizmu żydowskiego, gdy nie widać marzących twarzy. Dziś świat cały uznaje nasze prawa, a w nas młodych zbudziło się silniejsze poczucie obowiązku.

Dziś nie prawimy o obowiązku, ale go twardo i świadomie wykonujemy.

Ale ile ta przemiana kosztowała pracy, serdecznego trudu i bezgranicznych poświęceń ze strony „współczesnych proroków“.

Powiedział Buber: Der heutige Jude weiss nicht zu leben, weil er in sich den Zusammenhang nicht hat.

Strasliwa diagnoza: Rozbicie.

Musimy się wyzwolić i to przez jednostkę. Jednostka musi się stać człowiekiem-Żydem. Życie osobiste musi się połączyć z ideowem. Rozdwojenie musi znaleźć swój kres. Dysharmonia nacji musi się skonsolidować przez harmonię w jednostce. — Tak uczył Buber.

I młodzież się konsolidowała. Łamała się w problematyce. Niezliczone przeszkody rzucały się jej w drogę. Problematy życia zawodowego i osobistego, odrodzenia się w sobie samym i obowiązku wobec narodu, nie znoszące słabości, problematy wiecznie rozwijającej się jaźni żydowskiej a obowiązku wobec ludzkości. Młodzież całą mocą łamała te przeszkody bez żadnej zgody pomocy starszych. Dążyła.

A w dążeniu tem zorganizowanem jedna jej myśl przyświecała: święte poczucie obowiązku. Młodzież swego dopięła. I dlatego jest szczęśliwa. Nasuwa się jednak refleksja.

Młodzież ma swoje specyficzne postulaty, żyje swoim życiem. Jednak pamiętać winna, że wszystkie jej dążenia i potrzeby muszą być w harmonii z ideałami narodowego odrodzenia. Młodzież musi się oddać w ofiarną służbę narodu.

Powiedział Achad Haam, że wychowanie młodzieży winno pójść w kierunku wprowadzenia w jej serce wartości ogólnoludzkiej w formie narodowej.

A młodzież żydowska okresu wojennego dostrzegła, w jej umysłach świadomość obowiązku się krystalizowała. Realizowała ona swe zamierzenia i dążenia w całej pełni. Jedni jako budowniczowie przyszłości narodu na „kwiszach“, inni zupełnie świadomie budując gmach kultury narodowej jako studenci.

Jeszcze krok, a miara szczęścia dopełni się.

Nie młodzieży dzisiejszej nie powinna obchodzić polityka zielonych stolików. Ona musi uczyć się żyć, aby móc tworzyć. Ona dąży do stworzenia typu pełnego Żyda. Jej dyrektywą w dzisiejszych, brzemienionych czasach — poczucie obowiązku, oparte na świadomości „hakarah pnimith“. Nie wolno jej burzyć kolosalnego trudu młodzieży szomrowej i chalucowej, która krwawym wysiłkiem przyczyniła się w poważnej mierze do odrodzenia Żydostwa, dziś pełną pierśią oddychającą na polach Emek Jezreel.

Shczęśliwą jest młodzież żydowska, bo koronacja jej dążeń jest otwarcie Uniwersytetu, który zrealizuje w pełni piękne słowa przywódcy młodzieży, Bubera: „Die Bewusstseinsform des Volkes ist seine Sprache, sie ist die Einheitsform des Volkslebens“.

Uniwersytet hebrajski ostatecznie złamie legendę o naszym rozbiciu.

żałoby wysunąć liczbę 25.000 tomów, jakie nasze społeczeństwo winno zebrać w ciągu najbliższych 6 miesięcy.

Pozatem zbieranie ofiar ogólnych na rozbudowę instytucji uniwersyteckich itp.

Kto ma ująć tę pracę w swe ręce?

W pierwszym rzędzie jest do tego powołanym akademik żydowski. Już z racji jego przynależności do „stanu“ akademickiego spoczywa na nim obowiązek zainicjowania takiej pracy i ujęcia jej aktywnego kierownictwa w swe dłonie. W tym celu powstać winno Akademickie Towarzystwo Miłośników Uniwersytetu Hebr., któreby — ewentualnie w porozumieniu z analogicznymi towarzystwami starszego społeczeństwa — pracę poprowadziło w kierunku zjednoczenia młodzieży akademickiej, gimnazjalnej itd. na gruncie pracy pro-uniwersyteckiej. Mamy wrażenie, że w chwili obecnej praca dla Uniwersytetu jest odpowiednim terenem, na którym może nastąpić zaktywizowanie idących w rozsypce grup młodzieży. Droga propagandy słowa żywego i pisanego, przez zgromadzenia, odczyty naukowe i popularne, własny organ, w którym znalazłyby wyraz tendencje młodzieży do czynnej pracy — możnaby stworzyć tę nieodzowną atmosferę bezpośredniego aktywizmu, jakiej brak tak boleśnie dawał się odczuwać w ostatnich latach.

Dzień 1. kwietnia zastać winien naszą młodzież przygotowaną do pracy. Bez szumnych zapowiedzi winna przystąpić młodzież, zorganizowana we wszystkich żydowskich towarzystwach akademickich (naukowych, samopomocowych, kulturalnych i ideowych) do pracy, obliczonej nie na dni i tygodnie, ale na metę dłuższą.

Początek ku temu jest dany. Uważamy, że szkic pracy, rzucony przez nas powyżej daje możność częściowego chociażby spełnienia długu wobec potrzeb dnia, dawno już zaciągniętego — a tylko w nieznacznej części spłaconego.

Zbyt wierzę w naszą młodzież, bym nie miał być pewnym, że apel powyższy trafi do jej przekonania i znajdzie należyty oddźwięk.

A zatem: do pracy!

J. Tilibm.

HENRYK FEUERSTEIN.

Genius Patriae.

Z powiewem pierwszych zefirów i kwiatów wiosny niesie gędzba dziejów ducha ludzkiego, radosną wieść Czynu.

Architektonikę duchowych zdobyczy świata, wzbogać gmach monumentalny.

W godowych szatach wita otwarcie Wszechnicy żydowskiej świat cały, który się korzy przed nieśmiertelnym majestatem wiedzy.

W pobliżu góry Morji, pod niepokalanym błękitem Wschodu, niedaleko miejsca, gdzie przed wiekami krwawe języki pochodni rzymskich podpalily Świątynię Izraela, powstaje dziś zrodzona przez Genius Patriae — Wszechnica żydowska.

W odwiecznej Jeruzalem, gnębionej w pochodzie dziejów przez władców egipskich, babilońskich, asyryjskich, aż do prokuratorów rzymskich, zakwita dziś znowu „życia rumieniec“ starego narodu.

U wrót gmachu Hebrajskiej Wszechnicy kończy się dwutysiącletnia rozsypka duchowa narodu, a za-

czyna się słoneczny proces koncentracji wiedzy żydowskiej, tak przebogato rozrzuconej w czasie i w przestrzeni dziejów kultury.

Zbiegną i zespółą się te wszystkie sklepienia i kopuły, łuki i kolumny wiedzy żydowskiej, kruszone dotąd po wszystkich krajach i narodach burzą i wichrem, mrozem i słońcem obcej i niechętniej krytyki, do jednej rytmicznej i radosnej całości własnej krynicy ducha.

Nie już nie zdoła zachwiać tą rytmiczną falą narodu, powracającego do własnych ksiąg, na własnej Wszechnicy, dla dalszego pogłębiania i doskonalenia swej jaźni.

W całokształcie kultury wypełniła się luka.

Naród żydowski na własnej ziemi, oparty o skarby swej pra-kultury, kontynuować będzie na swej Wszechnicy idee wiecznego trwania wszechrzeczy.

I tak jak Indie dały światu idee nieskończonych jedności bytów, Grecy idee piękna absolutnego, tak Żydzi pod ożywcem technieniem Wyzwolenia, dadzą światu idee wieczystej prawdy, sprawiedliwości i harmonii wszechrzeczy.

Spełnią się słowa proroków wiecznego Narodu i z Jeruzalemu, jak przed wiekami znowu płynąć będą nowe światła i objawienia, ku uzdrowieniu i wzmocnieniu ludzkości, a w sercach rozproszonych w Golusie narodu zapalać będą tęsknice, wołające za postanowieniem i czynem:

L'ordre a Jerusalem!

NAFTALI LANDAU.

Refleksje.

Nie będę się rozwodził nad znaczeniem Uniwersytetu Hebrajskiego. Nie będę mówił o radości, która rozpięra nam dziś piersi, gdyż jak mówi Ellen Key: „Was man durch und durch ist und fühlt, darüber spricht und denkt man am wenigsten“.

Zajmę się raczej wzajemnym stosunkiem Wszechnicy na Har-Hacofim i żydowskiej młodzieży akademickiej.

„Od tego, jak młodzież przyjmie wartości kulturalne i jak je w życiu będzie realizować — zależy oblicze świata“ — powiedział Wyneken.

Uniwersytet hebrajski ma być dla nas nie tylko Wyższą Uczelnią, nie tylko „azylem“ przed „numerus clausus“ lecz winien stać się punktem zwrotnym w życiu żydowskiej młodzieży akademickiej, świetlanym drogowskazem na przyszłość.

Dotąd bowiem błędziliśmy!

Życie miało nam w błędnym kole bezmyślnych, obcych naszemu duchowi przeżytków, które zewnętrznym polem z trudem pokrywały wewnętrzną pustkę oraz nieświadomą — asymilację.

Błyskotliwej formie brakło wewnętrznej przeciwwagi — myśli.

Dziś gdy na Górze Oliwnej triumfuje właśnie Myśl — wstąpić musimy na nową drogę.

Minał czas bezpłodnych i jałowych dyskusji — nadeszła chwila realnej pracy.

W ekstazie zachwytu pod wpływem bezkrytycznej radości i dumy zdaje się niejednemu z nas, że „Atma Mater“ jerozolimska stoi już dziś na wyżynie

jak Uniwersytet, lub Akademię umiejętności, której zaistnienia w Jerozolimie obecnie w związku z Uniwersytetem wnet się doczekamy. Synedryon jerozolimski było prócz swych atrybutów prawno-państwowych raczej instytucją religijną, a uczeni przed oblężeniem Jerozolimy nie stworzyli instytucji, którą moglibyśmy uważać pod jakimkolwiek względem za poprzedniczkę dzisiejszej wszechnicy. Instytucje prawno-państwowe i religijne przytłumiały wówczas możność rozwoju czystej nauki.

O wiele więcej cech czysto naukowej instytucji ma szkoła w Jabne, mieście nadbrzeżnem w południowej Judei, założona przez słynnego Jochanana ben Zakkaj, „ugodowca“ z czasów wojny rzymsko-żydowskiej, który widząc zbliżanie się upadku Jerozolimy rzekomo w trumnie uszedł, by z upadku bytu państwowego ocalić ducha żydowskiego i myśl żydowską. Jakkolwiek na tle bohaterских porywów ginącej Jerozolimy postać tego stronnika kompromisu z Rzymianami wydaje się mniej sympatyczną, to jednak przyznać musimy, że Jochanan przez założenie ogniska naukowego w Jabne, zarzewia duchowego późniejszego Żydostwa może ocalił skarby duchowe żydowskie od zagłady. Straciwszy podłoże bytu samodzielnego i państwowego, uczeni zgromadzeni w Jabne i ich następcy stworzyli cichą atmosferę wiedzy i nauki żydowskiej, założyli instytucję duchową, którą jako poprzedniczkę dzisiejszej „michlalah“ jerozolimskiej snadnie uważać możemy.

Zarzuci może ktoś, że mało ma wspólnego z dzisiejszym Uniwersytetem, lub Akademią umiejętności instytucja, która przecież nie zajmowała się zagadnieniami ściśle naukowymi w tej formie, jak je sobie obecnie wyobrażamy. Uwzględniwszy jednak różnice epoki i stanu ówczesnego a dzisiejszego nauki, łatwo zrozumiemy, że szkoła w Jabne, która była bezsprzecznie tym warstwą duchowym, który poprzedził ostateczną redakcję Miszny i jej epilogu Gemary wraz z całą masą dodatków (Tosefta) i wyjaśnień, z natury rzeczy we wszystkich kwestiach będących w związku z Hala-chą i Agadą musiała się zajmować i zająć pewne stanowiska wobec wszelkich naówczas istniejących problemów i całego dorobku ówczesnej wiedzy i nauki. Dziś rozmaite fakultety zajmują się rozwojem czystej myśli ludzkiej, światem i jego przyrodą, ustosunkowaniem prawnem, poznaniem wszelkich tajników organizmu ludzkiego i zwierzęcego i leczeniem jego przypadłości, poznaniem istoty Bóstwa.

Szkoła Jabne — jak i jej epigonowie — nie zgłębiali może każdej z tych dziedzin wiedzy osobno, ale bez wątpienia każda się zajmowała według ówczesnego stanu tych problemów. Zajmowała się bowiem całokształtem życia żydowskiego i stworzyła encyklopedyczną wiedzę o tem życiu, chcąc je zastosować do zdobyczy duchowych żydostwa i przepisów zakonu. Uczeni w Jabne i ich epigonowie „nil humani a se alienum esse putabant“ i stworzyli encyklopedję może potężniejszą i więcej obejmującą niż encyklopedję rozmaitych nauk, bo stworzyli encyklopedję życia.

Ocalała myśl żydowską i istnienie narodu żydowskiego przez schronienie się w Jabne, uchrońmy i rozwijmy myśl żydowską wolną i czystą od szkodliwych naleciałości Golusu przez tryumfalny powrót do naszego dawnego centrum państwowego, które zmienimy tymczasem na centrum duchowe.

Nasza przyszła praca dla Uniwersytetu Jerozolim.

Wśród rozgardjaszu uroczystości i obchodów, związanych z górną chwilą, dnia 1. kwietnia wśród zmieniających się, jak w kalejdoskopie nastrojów, projektów i myśli, nie należy zapomnieć o rzeczy — naszym zdaniem bardzo ważnej: — o pracy dla Wszechnicy.

W innych pracach i artykułach dość szeroko omówioną została doniosłość aktu powstania pierwszej nowoczesnej Wszechnicy Hebrajskiej, jako zjawiska politycznego, kulturalnego i społecznego. Tu chcemy wyciągnąć z tego realne wnioski i konsekwencje, jakie dla nas w tym związku powstają.

W pierwszym rzędzie należy przystąpić do szeroko zakrojonej propagandy, która by uświadomiła wszystkim, których uświadomić należy — to znaczy wszystkim Żydom — o konieczności pracy dla Uniwersytetu we wszystkich jego dziedzinach. Jakkolwiek organizacja naszej najwyższej uczelni jest dopiero w zaczątkach, to jednak w przybliżeniu można już dziś przewidzieć, czego wymagać będzie tworząca się Wszechnica od społeczeństwa żydowskiego i tej jego części, która mieni się — jego najaktywniejszą częścią: młodzieży akademickiej.

W pierwszym chodzi o odpowiedni element, który ma studjować na Uniwersytecie Hebrajskim. Nie tu miejsce na szersze omówienie tego problemu. Zaznaczyć jednak pragniemy, że w pierwszym rzędzie element, odpowiednio shebraizowany i należycie pod względem ideologicznym przygotowany winien znaleźć nasze pełne moralne poparcie. Mówić możemy naturalnie o akademikach z naszej polaci kraju, którzy zamierzają w najbliższym czasie przenieść się na Wszechnicę Jerozolimską, czy to dla kontynuowania gdzieindziej rozpoczętych studjów, czy też dla ich rozpoczęcia w Palestynie.

Z kwestją odpowiedniego doboru studjujących łączy się sprawa ich poparcia materialnego. Znana jest rzeczą, że akademicy, którzy dzięki swoim zdolnościom i pracy naukowej mogliby stać się twórczymi na polu wiedzy, muszą swej pracy naukowej zaniechać, gdyż na wielu uczelniach Europy droga kariery naukowej jest dla nich zamknięta, a dla braku funduszy nie mogą udać się tam, gdzieby swą wiedzę mogli odpowiednio pogłębić i zastosować. Dla tych — wcale licznych wśród żydowskiej studentki — akademików należy tworzyć stypendja, dzięki którym najbardziej uzdolnione jednostki mogłyby bez troski o byt oddawać się na Uniwersytecie Jerozolimskim badaniom i pracy naukowej. Możliwość w tym kierunku zainteresować czy to pewne koła zawodowe (np. stypendja lekarzy żyd. dla medyków, inżynierów dla studentów politechnik itd.), czy też większe gminy żydowskie w kraju.

A teraz praca dla samego Uniwersytetu. Na czoło wysuwamy tu myśl fundowania przez żydostwo małopolskie pewnych katedr własnym sumptem. Projekt taki wedle naszego zdania może liczyć na poparcie szerszych sfer intelektualnych, inteligencji zawodowej i zainteresuje niezawodnie żydowskich mężów nauki w Małopolsce.

Z kolei przechodzę do sprawy Biblioteki Uniwersyteckiej, dla której obiorów pozyskano już dotychczas dość szerokie koła społeczeństwa — niestety nie we wschodniej Małopolsce. Jako hasło nale-

tuż obok Jerozolimy, to symbol naszej dziejowej tę-
żyzny, to sztandar naszego eliksyru życiowego, to wy-
kładnik naszego najgłębszego ens, naszej psychy na-
rodowej, naszej duszy masowej, to proporzec naszego
triumfu nad siłą fizyczną. Póki znicz święty ducha nie
zagaśnie, trwać będziemy i żadna zatruta strzała wro-
gów naszych, nam w głębszym znaczeniu nie zaszkodzi.

Krynica naszej tradycji talmud zachował nam tezę:
póki dzieci żydowskie się uczą, żaden naród Izraelowi
nie będzie w stanie powodować zaguby.

Doba spełnienia.

Dziesiątki pokoleń naszych przeszło przez życie
z płomiennym ogniem tęsknoty za krajem, za chwilą
powrotu, za cudem Zmartwychwstania Ojczyzny. Lecz
zabrakło im woli, coby zdolna była twardy los wy-
kuć — i nie ujrżeli spełnienia swych marzeń.

My, szczęśliwi — spoglądamy na ziszczenie się
tęsknot wiekowych, świetlanych marzeń i snów pro-
miennych o wolnej, odradzającej się Judei.

My, szczęśliwi — pokolenie doby spełnienia.

Szły pokolenia przez życie z myślą uszczęśliwie-
nia ludzkości, co na dwa się rozpadła obozy: sytych,
zadowolonych i dumnych, i drugich — głodnych, ob-
dartych, z wiecznem poczuciem krzywdy. Lecz za-
brakło im serca, coby prawdziwie zdolne było do
samozaparcia się i ofiary — i nie ujrżeli spełnienia
swych marzeń, zbratania ludzkości.

My, szczęśliwi — widzimy, jak w naszych o-
czach, tam, na niwach Wolnej Judei kielkuje nowe
społeczeństwo, ludzi wolnych, równych, zbratanych
w ofiarnym trudzie, co z gruzów dobywa Ojczyznę.

My, szczęśliwi — pokolenie doby spełnienia.

I szły dziesiątki pokoleń przez życie, zamknięte
w murach Ghetta, lecz wierne dawnej nauce. A pa-
dły mury Ghetta i kruszyć się począł gmach ducha
żydowskiego, cegielka za cegielką i widmo zagłady
i zaniku zawisło nad głowami pokoleń Judy.

Lecz my, szczęśliwi — spoglądamy na Odrodzenia
dawnego ducha narodu. Czyż nie słyszycie, o bra-
cia, bicia potężnych jego skrzydeł, jak w prężnym
łuku pod niebiosa szczyt kieruje swój lot. A dusza
jego to słonce ludzkości, a myśl jego to błyskawica
wśród nocy ciemności.

Dzień dzisiejszy — świętem wyzwolenia ducha.
Najwyższa uczelnia Żydostwa, to twierdza ducha, skąd
znów się odezwie słowo nauki, jak ongiś — z Synaju
szczytów.

My, szczęśliwi — pokolenie doby spełnienia!

Dr. Albert Tamar-Teitelbaum.

Co myślę o „Hebrew University“ w Jerozolimie.

Zamieszczamy artykuł czcigodnego autora, jakkolwiek
nie zgadzamy się na niektóre poglądy w nim wyrażone.
Redakcja.

Wiem, że będzie dużo entuzjazmu i zachwytu,
i wiele górnych słów. Ale sądzę, że dla młodzieży
bardziej potrzebna jest prawda. . . Powołuję się na
zasadę wielkiego Zaratustry: „Łatwiej rzucić kamieniem,
jak prawdzie dać posłuch; łatwiej prawdzie dać posłuch,
jak prawdę powiedzieć: najtrudniej prawdy nie zamilczeć“.

O wielkiej sprawie Wszechnicy Hebraj-
skiej w Jerozolimie należy mówić w słowach prostych
i skromnych.

Byliśmy zawsze narodem pisma i oświaty i w naj-
bardziej mrocznych dziejach nie było u nas analfabe-
tów.

W nas są dwie rzeczy: religia i tradycja trzyty-
siacletnia jako silny fundament, i możliwości dnia
dzisiejszego. Istotną jest głębia i szerokość podstawy,
tylko ona jest trwałą, wszystko inne jest przemijające
i ma służyć w latach przejściowych.

Wierzę mocno w świętość naszych pism, w inte-
gralność naszej tradycji, w tajemne głębie naszych
dusz, tyłowiekowem męczeństwem uszlachetnionej.

I wierzę, że Uniwersytet Hebrajski, ale istotnie
hebrajski, jest kopułą precudownego gmachu budują-
cej się Erec Izrael. Wierzę, że ten Uniwersytet będzie
promieniał z Erec na cały galuth.

Ale teraz moje wątpliwości.

Anglicy urządzają we wszystkich swych dominjach
uniwersytety, które służą sprawie asymilacji angielskiej.

Pisze o tem mesjasz hinduski — jak go nazywa
Romain Rolland — Mahatma Gandhi: Nad 300 mil-
jonami hindusów i mahometan panuje 100.000 angli-
ków, Hindusi i Mahometani nie korzystają z sądów
angielskich, nie uczęszczają na uniwersytety angielskie,
nie kupują nic u Anglików, wytwarzając sami własne
potrzeby.

Nie ulega wątpliwości, że wysoki komisarz Anglii
Herbert Samuel nie prowadzi polityki naszej, ale an-
gielską — że szkolnictwo arabskie doznaje pełnego
poparcia rządu palestyńskiego, gdy nasze tylko z tru-
dem się utrzymuje przy wysiłku naszej organizacji.

Boję się, by „Hebrew University“ nie było
ośrodkiem asymilacji w hebrajskiej szacie. Starsi z nas
pamiętają, że to już było — przypominam Haskalę.

Ponadto narażenie ten Uniwersytet nie jest jeszcze
w całej pełni tem, o czem marzyliśmy. . . Jest tym-
czasem tylko Wydział judaistyczny, a choć rzecz tę
wysoko cenię, bo jestem przekonany, że tylko na
fundamencie tyłowiecznej naszej tradycji może powstać
rzeczywista kultura hebrajska, a nie jakaś inna, to
mimo tego ten Uniwersytet nie rozwiązuje problemu
numerus clausus dla młodzieży z wschodniej i środko-
wej Europy.

Uniwersytet nasz powinien wyłonić się z własnych
sił budującego się Erec Izrael, przy pomocy całego
narodu żydowskiego.

Dr. Dawid Malz.

Dr. HENRYK LILJEN.

Jerozolima i Jabne.

Upojeni dożyciem tryumfalnie radosnej chwili
otwarcia podwoi Wszechnicy naszej w Jerozolimie nie
zdajemy sobie może sprawy, że przyszłe centrum Ży-
dostwa zyskuje temsamem świetność większą niż
miało ongiś, a mianowicie staje się naszym głównem
ogniskiem ducha i nauki.

Gdy chwilę tę odpowiednio wyzyskamy i rozża-
rzymy tę pochodnię duchową, najśmielsze marzenia
Achad-Haama o naszym kraju jako ognisku duchowem
מרכז מרכז stanań się konkretnym faktem.

Jerozolima, ongiś nasze centrum państwowe nie
miało właściwie nigdy instytucji, któraby jak akademja
Platońska, szkoła perypatetyczna Arystotelesa lub bibli-
oteka Ptolemeuszów, wraz z szkołami w Aleksandrii
była odpowiednikiem dzisiejszych instytucji naukowych,

nego poświęcenia się dla nauki — takich było więcej, a owocem tej wielkiej pracy nad sobą i nauką, najdoskonalszym wykwitem duszy żydowskiej z tej epoki są wiekopomne foljały talmudu.

A i później, gdy naród nasz rozprószył się po dalekich krajach djaspory, niósł wysoko nad ciemnym ghettem kaganiec oświaty i wiedzy; Raszi, Majmonides, Jehuda Halewi i wielki martyrolog nauki Spinoza oświecali blaskiem swego geniusza ciemną drogę narodu — tułacza. Niezliczone falangi młodych Żydów przepelniały jeszibaty nawet jeszcze do końca ubiegłego stulecia: owe suche, blade postacie o wysokim czole, świętym ogniem palających oczach, o zapadłych piersiach i zgarbionych plecach, pochylone dniami i nocami nad starymi foljałami ksiąg świętych — owi „hamathmidim“, których tak pięknie przedstawia Bialik, — stanowią zaiste najwyższy wyraz impulsywnego, niepohamowanego dążenia do nauki i światła choćby wśród najskrajniejszej nędzy, o głodzie i chłodzie, choćby w łachmanach na wynędźniałym ciele.

Z okresem haskali tysiące młodych Żydów uciekają z domu rodzinnego, ze swego milieu, z którym się zrosli, uciekają od ciepłego kąta rodzinnego, często nawet od żony i dziecka, by szukać nowych form wiedzy i nauki, bo stare talmudyczne tezy nie mogą już dać odpowiedzi na dręczące młode umysły pytania.

Nowsze czasy przynoszą żywiołowy wprost ruch żydowskiej młodzieży akademickiej około wyższych uczelni Środkowej i Zachodniej Europy. Akademik-Żyd walczy z nieprzewidywalnymi wprost przeszkodami, by dotrzeć do upragnionej krynicy wiedzy — lecz walka ta to tylko dalsze ogniwo w tym wielkim łańcuchu zmagani się ducha żydowskiego z materją i elementem, jakie odwieczny „Am-Hasofer“ przeżył w ciągu swej dwutysięcletniej tułaczki.

I gdy dziś na Górze Oliwnej Lord Balfour otwiera podwoje naszej pierwszej, ałmze matris i gdy z milionowej piersi narodu wyrwie się potężny okrzyk radości, niech go cały świat zrozumie i oceni.

MATEUSZ MIESES.

Vincit leo de tribu Juda.

Zwyciężył lew z pokolenia Judy, jak to czytamy w Apokalypsie św. Jana, gdyż Judy moc zrodzona z ducha, a duch nieśmiertelny.

Nie z włóczni, ani z masowych morderstw wojennych, ani z grabieży obcych terytoriów, splendor i sława i chluba i znaczenie historyczne Izraela. My narodem księgi, ze źródła liter tryska nasza siła.

W starożytności zaledwieśmy się pokazali na widowni dziejowej zaimponowaliśmy wybrancom Muz, świetlanym adoratorom Apollina, swoim intelektem. Aristoteles, najjaśniejszy lumen Hellady, opowiada, jak nam o tem donosi Józef Flawiusz w swej książce przeciw Apionowi, że w Małej Azji poznał raz Żyda, którego dusza grecka była a wobec kogo wszyscy Grecy wyglądali jak zwierzęta. W tem samym źródle czytamy relację ucznia Arystotelesa, Klearcha że w Indiach filozofowie nazywają się Kalanami a w Syrii Judejczykami. Filozof neoplatonicki Porfyrjusz, zachował nam

cytat z Teofrasta tak samo ucznia mędrca ze Stagiry, w którymże cytacie, Żydzi są wzmiankowani jakoród filozofów. Megasthenes autor grecki który żył w 3. wieku przed erą chrz. pisze: wszystkie poglądy starożytnych o naturze, dają się znaleźć u filozofów obcych Grekom jak u Bramanów w Indiach jakoteż u tych w Syrii którzy się nazywają Żydami.

Gdy Rzym się uwziął na naszą zagładę i swym ciężarem nas zdruzgotał w piarg i templum ultra omnia mortalia illustre, jakto Tacyt powiada, szkarłatem płomieni zabłysnął i mater i radi Judaeae, święta Solyma, Hierosolyma, legła w gruzy, zdawało się finis Judaeae, duch Izraela zgnieciony, zdławiony: na wszystkie strony rozlegał się zew Hierosolyma est perditum, zew skrócony później według liter początkowych: hep, hep. Smutno i smętno i ponuro się stało. Wilczyca krwiożercza ze siedmiu wzgórz wyła z radości. Cesarz Wespazjan, kazał wybić monety pamiątkowe z napisem Judaea capta. Na monetach rzymskiego trjumfu, widniał obraz przedstawiający kobietę płaczącą u stóp palmy, a tuż obok dumny wojownik miasta Kwirytów opierający się o włócznię.

Krakały kruki hymn maestoso pogrzebu, ale daremnie. Nas włócznia rzymska nie dobiła. Przez włócznię zginął ten który się o nią opierał. Naszego skonu nie było. Rzym stary imperjalistyczny, pogański imperatorów załamał się w parę wieków później pod ciosami germańskich zdobywców, a my trwali i trwamy jak skała wśród rozwichrzonych fal błękitnego przestworu wód. Żadna siła ziemską nas nie zmoże gdyż tajemnica naszego bytu, nie leży tam gdzie szczęk oręża i turkot wozów wojennych i łoskot budów żołdeckich i jęki i szlochanie mordowanych i grabionych.

Gdzie dawniej forum romanum — gruzy. Rozwiał się pantleon rzymski. Jowiszowi nikt nie bije więcej pokłonów. Sybille już dawno zamilkły. Na tronie wiecznej Romy zasiada jako przedstawiciel potęgi kosmopolitycznej następca Piotra, Święta księga Rzymu drugiego i trzeciego to rezerwuar ducha żydowskiego, „biblia Izraela. Zwyciężył lew Judei nad lupą z nad Tybru. Mens agitāt molem.

Spiritus fiat ubi vult. Mało nas w Europie nowoczesnej, mało nas na globie ziemskim, jeden procent całego rodzaju ludzkiego zaledwie pod kątem widzenia statystyki. Ale głos nasz na Parnasie ludzkości nie troszczy się o żadną statystykę i rozlega się w odległą dal. W koncercie ludzkości przekraczamy i jakościowo i ilościowo naszą relację statystyczną. My poza cyframi populacyjnymi rzucamy ducha na szalę. A duch to potęga — twierdził już stary Lord Bacon, twórca nowoczesnego empiryzmu. Jesteśmy i znaczymy, gdyż narodem książki jesteśmy, jakto już arabski prorok z Medyny mawiał. Myśl to nasza domena, cogitamus ergo sumus. Był nasz zawdzięczamy duchowi.

Na podwalinach myśli budujemy też naszą przyszłość nad brzegami Jordamu, tworzymy państwo narodowe naszego ideału, nasze wymarzone millenium królestwo Boże na ziemi, gdzie niema pogromów, norm procentowych w uczelniach, gnębien i prześladowań dla wiecznego narodu. Pierwsze kroki restytucji naszej ojczyzny u stóp Libanu idą natychmiast po linii naszego pędu dziejowego w kierunku przezeń ku słońcu, ku prawdzie, ku kryształowi intelektu. Na ziemi gdzie spoczywają prochy proroków niema nas jeszcze stu tysięcy a już mamy parę gimnazjów, technikę, a obecnie już otwiera się wszechnica. Uniwersytet na górze Cofim

Dzień Ducha.

W serca żydowskie wbuduje dzień dzisiejszy uczucia, utwierdzi w nich widnokreśli, które są okazalszą budową, niż skromny przybytek na Har Haco-fim, który jako uniwersytet hebrajski w Jerozolimie przed gronem znakomitych gości i kwiatem duchowym żydostwa otworzy swoje podwoje. Nie jest to bowiem gmach o labiryncie sal, pełen krużganków rojnych i wspaniałych aul. Nie piętrzą się w nim jeszcze nagromadzone skarby wiedzy, muzea ni laboratorium, gdzie pod kierownictwem mistrza młodzież do istoty dochodzi poznania. I nie zaroł on się też, co najmniej w najbliższych latach od tych młodzień-czych tłumów, skonsygnowanych zwykle w nowocze-snych twierdzach nauki. Nie. Jeszcze nie nadszedł czas. Jeszcze najdzielniejsza nasza młodzież przenosi twardy pionierski mózół w starych kolonjach Judei i Samarii nad spokojne skupienie pracowników, jeszcze nadludzkim wysiłkiem wydziera odpornej przyrodzie piędź po piędź chlebobojną glebę w Emek Izrael i w pocie czoła i w znoju rąk zakłada podwaliny pod nowe życie w prastarej ojczyźnie.

Szkolnictwo hebrajskie jest najtroskliwiej hodowa-nym kwiatem budowniczych narodowej siedziby w E-rec Israel i krzewi się ono bujnie mimo, że nie wiele więcej nad sto tysięcy żydowskich obywateli liczy odradzający się kraj. Ale tych kilkanaście tysię-cy działwy zapelniającej szkoły hebrajskie w Pale-stynie, do tysiąca ledwo dochodząca liczba uczniów szkół średnich nie jest jeszcze dostatecznym rezer-woarem sił dla szkolnictwa wyższego, zwłaszcza, że z ław szkolnych wymagająca ziemia odwołuje wciąż nowe zastępy. W rzeczy samej Uniwersytet Jerozo-limski pomyślany jest raczej na razie, jako skromna najkonieczniejsza pracownia, może jako symbol, a z pe-wnością jako powrót wielkiej idei ducha żydowskie-go, która przed 2000 lat opuściła świętą ziemię, aby uniknąć zagłady.

Z dniem 1. kwietnia b. r. idea ta napowrót pro-mieniować zacznie, na świat cały. Stanie się ona no-wym nakazem i drogowskazem, po którego wskaza-niach rozsiana jeszcze po świecie praca umysłowa żydostwa tworzyć będzie swe dzieła. Toteż nie z mniej-szym entuzjazmem zakwita dzisiaj radość dziwna i o-tucha w sercach niezliczonych szeregów uczonych ży-dowskich, którzy wiedzą, ile najpiękniejszych kwiatów myśli zwiędło po szarych i twardych gościńcach roz-prószenia. Od dziś pracy ich przyświecać będzie świa-domość, że w ich narodowej siedzibie ktoś dzieła

ich i myśli z serdecznym pietyzmem przechowa i w rodziwy zszereguje dorobek. I to rozprószone ich dzieło, dzieło w którym podświadomie żali się nuta wiekowych ciemień, złączy się zwolna z nową, isto-tnie radosną wiedzą, wiedzą utkaną przez twórczy umysł z elementów wolnej atmosfery w atmosferze wolnej pracy. Ten przeczuwany dopiero, a już w ser-decznych myślach ukochany rytm nowej, wzmożonej, przez nikogo nie kwestjonowanej, nie łzonej, nie od-trącanej twórczości jest tem uczuciem, które dziś ca-lemu żydowskiemu światu radować się każe.

Najgórniej i najgoręcej rozpromieniać musi ta chwila młodzież żydowską. Na świeżą duszę naszej młodzieży, najboleśniej bowiem działa atmosfera, w któ-rej wypada jej pierwsze w życiu stawiać kroki. Ich pierś najstraszniej odczuwa miazmaty trujące niewoli, najwcześniej szron nienawiści młodzieńcze warzy kwia-ty. Znają na wylot bolesną krzywdę losu, znają pra-wdziwe oblicze braterstwa narodów. Wszak widzą jak te, wśród których od wieków żyły, oparkaniły swoje ojczyzny, jak skąpcy swoje zaścianki i rządzą się na nich zawistnie. Jak sztucznie nadają sobie cła na wolność nauki, jak rejestrują sumienia i odmierzają kulturę. Wiedzą ile rał trzeba ominąć, o ile skał uderzyć, ażeby móc wreszcie pójść w obieg umysłowe-go życia — pod obcą banderolą. I oto ci wszyscy, rozsypani po mozaikach wszechnie europejskich, zro-zumieją doniosłość chwili, w której idea swobodnej umysłowej pracy na ziemi palestyńskiej, jako twór ży-jący się łęgnie i rozpoczyna swą rozwojową drogę.

W odwiecznej stolicy ludzkości wzniosło żydostwo nowy, potężny bastion wolności. Wzniosło go gorącz-kowo, w entuzjazmie, ledwo zwalniając ręce od przy-twierdzenia namiotów młodego życia. Oparło jego fun-damenty o tysiącletnią tęsknotę, aby nie tęsknić wię-cej. Złutowało zwały kamienne tragicznem, wiekowem cierpieniem, aby nie cierpieć dłużej. By nie marnować najlepszych wysiłków pokoleń na ciężkiej odpornej walce, aby nie dławieć ducha bolesną rezygnacją, ale nawiązać do dzieła, które u początków historii siłą żydowskiego geniuszu rozprzestrzeniło się na ludz-kość i wolnem współdziałaniu zaznaczyć swój wiel-ki udział w etycznym i kulturalnym pochodzie ludz-kości.

Historyczny dzień przeżywa dziś żydostwo. No-wa historia rozwoju kultury pisze się dziś w Jeruza-lem.

Henryk Hescheles.

RAFAL LEMBIN.

My a nauka.

Młodzież żydowska doby obecnej kontynuuje pięk-ne tradycje rozmilowania w nauce, bezgranicznego poświęcenia się dla wiedzy i dążenia do zupełnego wyżycia się w dziedzinie ducha, jakie znamionowały nasz naród od zarania jego bytu. Dla Żyda wiedza i nauka były drugą religią, częścią jego jaźni, naj-wyższą formą jego życia. Już Agada, kreśląc syl-wetkę Rabi Hilela opowiada o tem, jak ten nasz wiel-ki uczony za młodu w znożnej fizycznej pracy za-robionym groszem opłacał sobie wstęp do Beth-Ha-

midraszu. Zdarzyło się jednak, że nie zarobiwszy razu pewnego ani jednego dynara, musiał z dachu przy-słuchiwać się wywodom uczonych; był tak przejęty wykładem, że nie zauważył nawet, jak zerwała się zamieć i pokryła go białym całunem sniegu. Na dru-gi dzień spostrzeżono skostniałego Hilela z twarzą zwróconą ku oknom uczelni. Odtąd kształcono go, aż wreszcie zasłynął jako wielki Tanaita — wschodzące słońce talmudu.

Rabi Hilel nie był jedynym przykładem bezgranicz-

ciskiem, bo nauka nie jest dla Żydów nową, lecz prastarą. Jeszcze przed upadkiem państwa żydowskiego oddawali się Żydzi nauce i posiadali wybitnych mężów odznaczających się nie tylko wiedzą, lecz i zdolnością torowania nowych dróg. Jak wysoko stała nauka u Żydów, tego dowodem dzieło, jakim żaden inny naród poszczycić się nie może. To dzieło Flawjusza, powstałe już po upadku samodzielności obejmujące całokształt wiedzy ludzkiej, bo obok traktatów prawnych znachodzimy wzmianki z dziedziny astronomji, filozofji itd. Od tego czasu bez przerwy, aż po czasy najnowsze pielęgnują Żydzi naukę, a na polu prawa żydowskiego działali więcej niż prawnicy innych ludów. To też zrozumiałem jest, że uczeni, którzy zaznajomili się z prawem żydowskim przyznali prawnikom żydowskim wyższość nawet nad prawnikami rzymskimi, z których zresztą najpotężniejsi byli pochodzenia semickiego. Nauka prawa kwitła u Żydów wszelkich krajów, dowodem tego liczne komentarze i glosy do Biblii, Talmudu oraz mnogie responsa i dzieła treści kazuistycznej. Dla badacza prawa żydowskiego nie brak więc będzie materiału zwłaszcza, że łącznie z prawem starożydowskim badać się musi także i prawo innych ludów semickich.

Mówiąc o nauce judaistycznej nie można się ograniczyć do badania prawa żydowskiego. Dział ten jest obszerniejszy, bo objąć musi historję żydowską, filozofję, etykę itd. Żydzi wydali już w dawnych czasach wielkich filozofów jak Philo, wydali wielkich historyków jak Józef Flavius, którego dzieje wojny żydowskiej są niezmównane, to też nie dziw, że przetłumaczono je na wszystkie języki świata, najlepiej jednak na język polski.

Uniwersytet hebrajski nie będzie atoli jedynie u-

czelnią dla Żydów i uczelnią, na której się będzie uprawiać wyłącznie nauki żydowskie. Będzie ona wszechnią w prawdziwym tego słowa znaczeniu. Przystępnym będzie dla ludzi wszelkich ras, narodowości i wyznań i pielegnować będzie wszelkie gałęzie wiedzy ludzkiej. W szczególności badać się będzie na wszechnicy hebrajskiej wszelkie działy przyrody, poświęcać się będzie naukom medycznym, językom itd. I pod tym względem Żydzi zachowają tylko dawną tradycję, bo już w dawnych czasach, a następnie w Hiszpanji poświęcali się Żydzi naukom przyrodniczym i wydał wielu lekarzy, których czeili bardzo innowiercy.

Jak wysoko stała nauka u Żydów, tego dowodem nawet i krytyka pisma świętego, w obecnych czasach bardzo modna. Już przed wiekami Żydzi starali się wyjaśnić rozmaite sprzeczności, jakie się znachodzą w Księdze ksiąg, wyprzedzili więc badaczy nowszych. A że i nauki mistyczne, oraz wiedza okultystyczna oddawna kwitła u Żydów, to wie każdy, który choćby tylko powierzchownie znał literaturę żydowską.

Uniwersytet hebrajski nie rozpocznie więc nowego dzieła, lecz dalej pracować będzie na polu nauki. Nie możemy mówić o nowej erze, lecz chyba tylko o nowej formie nauczania. Niewątpliwie bowiem dawnej metody podtrzymywać nie można i zastosować się musi metodę nową obecnie przyjętą, a jednak tylko szata będzie inną: badanie będzie równem dawnemu.

W dniu dzisiejszym, jako dniu otwarcia Uniwersytetu w mieście świętem dla całego świata cywilizowanego, wyrażamy życzenie, aby ten Uniwersytet kwitł i rozwijał się i przyczynił się do rozwoju wszelkich dziedzin wiedzy ludzkiej.

Tak chciałbym...

Słowa pełne nastroju, superlatywy rwą się z serca i tłoczą się pod pióro.

Postanowiłem je stłumić i zepchnąć tam, skąd się wyrrywają: do głębi serca.

Pisać chcę krótko i w słowach prostych, cichych, niemal szepczących.

Chciałbym, by żydowska młodzież akademicka w dniu otwarcia Uniwersytetu hebrajskiego w Jerozolimie jak najmniej mów wygłaszała, a zato tem głębiej dzień ten przeżywała.

Chciałbym, by cała, żydowska młodzież akademicka, żeńska i męska, gdziekolwiek się znajdzie 1. kwietnia, w miastach uniwersyteckich i poza niemi, od Filadelfji przez Paryż... Londyn... Rzym... Kapstadt... Ateny... Moskwę... Christianię... Wiedeń... Warszawę... Lwów... Bukareszt... Jerozolimę... i Sydney... wszędzie, wszędzie, wzięła się za ręce w wyobraźni i ze świętem w sercu utworzyła jedno kolisko, jeden złoty łańcuch żydowskiej młodzieży akademickiej...

Bez pochodów, bez „tam tam“...

Chciałbym, by wszędzie, w wielkich i małych ogniwach tego łańcucha ktoś umiejący czytać i odczu-

wać naszą historję opowiedział zebranej młodzieży kilka stron z tysiącletniej księgi naszych dziejów: od Ur aż do Micraim, a później dziesięcioro przykazań... Psalmy Dawida... świetność Świątyni... wizje Jecheskiele... Jabne... walki Makabejczyków... Tytusa... zgłiszczają Jerozolimę... rozsypkę narodu... wojny krzyżowe... stosy w Hiszpanji... coś o miłości bliźniego... a później pogromy... numerus clausus... wreszcie o marzeniach Achad-hama... Bialika... o zmartwychwstaniu siły narodu w sjonizmie... Chalucach... Trumpeldorze... a wreszcie o Har-Hacofim.

A jeśli pod koniec z dziesiątek tysięcy piersi żydowskiej młodzieży akademickiej, rozprószonej po całym świecie wydobędą się potężne tony „Hatikwy“, to może wiatr wiosenny zanieśie zewsząd, z blizka i z daleka „Pieśń nadziei“ aż tam pod stoki góry Cofim, jako wyraz głębokiej tęsknoty i granitowej woli młodzieży żydowskiej do dalszej zjednoczonej pracy, by kiedyś lepiej było narodowi naszemu, niż jest dziś.

Tak chciałbym...

Dr. I. Schwarzbart.

Święto Narodu i Ducha.

1. kwietnia 1925.

Ta data zapisana będzie wiecznemi, spiżowemi głoskami na kartach historii żydowskiej.

W tym dniu święcimy bowiem wielkie, nigdy niezapomniane święto — święto Narodu i Ducha.

Na Har Hacofim, w mieście, które jest sercem znacznej części ludzkości i sercem związanego z niem zawsze ludu żydowskiego — Uniwersytet hebrajski...

O przedziwne, cudowne dziejów koleje...

Tam, gdzie stąpali królowie, mędrcy i prorocy, gdzie ślady ich stóp pokryła patyna stuleci — tysiącleci, w miejscu, które zdawało się być mauzoleum historii, świątobliwą pamiątką, kaplicą marzenia, ołtarzem Przeszłości — Uniwersytet...

Pierwszy Uniwersytet Żydowski...

Pierwszy Uniwersytet — najstarszego z żyjących narodów...

I znowu: o przedziwne losy przedziwnego narodu...

Narody europejskie, które przed stuleciem lub dwoma weszły na arenę historii, mają — nie swój uniwersytet, lecz — swoje uniwersytety, i uważają je — zresztą słusznie — za coś, co się im należy i co się samo przez się rozumie.

A my, — my, którzy daliśmy światu Księgę Ksiąg, my, naród księgi, my, którzy zapelniamy — a nieraz i przepelniamy — rynki nauki, literatury i sztuki wszystkich narodów, my, którzy „daleko ponad przynależny nam procent“ zasiadamy na ławach i katedrach wszystkich uniwersytetów — my święcimy otwarcie pierwszego Uniwersytetu żydowskiego...

Oto widomy znak i symbol naszego Odrodzenia.

Nasz własny — żydowski — Uniwersytet.

Po tylu uniwersytetach „zażydzonych“ — nareszcie nasz własny Uniwersytet żydowski...

Błogosławioną bądź godzinę, w której naród przekracza podwoje swojej Duszy!

W której naród wraca do siebie, do własnej Prawdy, do własnego Człowieczeństwa!

Koczowaliśmy duchowo na obcych rozłogach — intruzi, wrogowie, turbatorzy, natręci — w najlepszym razie niechętnie tolerowani, zwyczajnie mniej lub bardziej delikatnie usuwani — nareszcie, nareszcie otrzymujemy własny Dom...

Własny Dom, własny dach nad głową...

Home, sweet home! Ojczyzno, słodka Ojczyzno!

Jedną kolumną naszej Ojczyzny — która w języku prozaicznym nosi miano Żydowskiej Siedziby Narodowej w Palestynie — jest chaluc i robotnik żydowski.

Chaluc, którzy w upalnym zarze słonecznym osusza bagna malaryczne, którzy rozsádza dynamitem skały i buduje szosy palestyńskie, który swoim potem krwawym i świadomym żarem swego serca użyźnia porzuconą przez jego ojców i tak strasznie zaniedbaną glebę Ojczyzny.

A drugą kolumną Żydowskiej Siedziby Narodowej będzie — Uniwersytet hebrajski.

Uniwersytet nie jest tylko najwyższą uczelnią.

Nie jest tylko szkołą, sumą wydziałów, laboratoriów, księgozbiorów, instytutów naukowych i t. d.

Uniwersytet jest — powinien być — siedzibą Ducha narodowego.

Merkaz haruach.

Soczewką, skupiającą rozstrzeloną po całym świecie myśl żydowską, wysiłki mózgu żydowskiego, wloty Duszy żydowskiej w krainę Nieskończoności.

Uniwersytet jerozolimski taką będzie strażnicą Ducha żydowskiego na szerokich rozłogach ludzkości.

Będzie wznosił się między Wschodem a Zachodem. Rozmach cywilizacyjny Zachodu będzie łączył z głębiną duszy Azji, która jest i naszą duszą. Nie będzie pielęgnował szowinizmu i nie będzie znał terminu: numerus clausus.

Drobne są jego początki — lecz widnokreśli, jakie się przed nim otwierają, są zaprawdę olbrzymie.

Ludzkość dzisiejsza poszukuje wszak syntezy między Zachodem a Wschodem, między Prawdą Zachodu a Wschodu.

Narody Europy krwawią się, w nadludzkich mękach dążąc ku nowej gwieździe, która by weszła na horyzoncie „ginącego świata“.

Może pierwszy Uniwersytet żydowski na Har Hacofim będzie jedną ze stacji przydrożnych na owym gościńcu, którym Ludzkość dąży do „Trzeciego Państwa“.

Uniwersytet w mieście Proroków — może będzie jednym z warsztatów Myśli ludzkiej na drodze do Sprawiedliwości, Pokoju i Braterstwa między ludźmi i narodami...

Wilhelm Berkelhammer.

Prof. Dr. M. ALLERHAND.

Żydostwo i Nauka.

Powstanie Uniwersytetu Hebrajskiego stanowi najjaśniejszą chwilę w dziejach Żydostwa od czasów upadku Jerozolimy.

Otrzymujemy najwyższą uczelnię w miejscu świętem dla każdego Żyda. Uczelnię, na której wykładać się będzie w języku praojców. Każdy Żyd więc jest nadmiernie uradowany, bo święto powstania Uniwersytetu Hebrajskiego, nie jest świętem części Żydów, lecz świętem Żydów całego świata.

Powstanie Uniwersytetu hebrajskiego jest zdarzeniem większym niż powstanie uczelni żydowskiej w

Jabne, założonej jeszcze przed zburzeniem świątyni. Uczelnia ta kultywowała głównie prawo, a Uniwersytet hebrajski ma za zadanie poświęcić się wszelkim naukom. I nie tylko nauczanie jest zadaniem Uniwersytetu lecz i dalsze badanie, a pod tym względem podtrzymywać będzie Uniwersytet jerozolimski chlubne tradycje Uniwersytetów europejskich, które są nie tylko szkołami, lecz pracowniami dla uczonych. Nie tylko jednak tradycje innych uniwersytetów ma podtrzymywać Uniwersytet hebrajski, lecz ma także kontynuować nauki żydowskie. Podnieść to należy z na-

NA GÓRZE OLIWNEJ

JEDNODNIÓWKA ŻYDOWSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ.

WYDANA STARANIEM

ZJEDNOCZONEGO KOMITETU ŻYDOWSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ
WSCHODNIEJ MAŁOPOLSKI.

dla uczczenia otwarcia Uniwersytetu Hebrajskiego w Jerozolimie.

NACZELNY REDAKTOR: JÓZEF TEITELBAUM.

WYDAWCA: RAFAŁ LEMKIN.

1. KWIETNIA 1925.

L W Ó W.

7. NISAN 5685.

Alma Mater Hebraica.

... A w oczach naszych iści się cud.

Naród — tułacz, którego mocarze świata w proch obrócić nie zdołali, który się ostał niezłomny wśród wichur dziejowych losów kolei — dziś staje przed światem i głosem, w którym, jako fanfary radosne brzmi okrzyk dumy i radości, światu całemu — i ludzkości na chwałę wieści i ogłasza: *Zy je my.*

Nie zmożyły nas legje Romy dumnej, w stal zakute, nie zniszczyła martyrologja mrocznych stuleci średniowiecza, pławiliśmy się w potokach krwi naszej, przelanej przez dzikie watahy Chmielnickich, nie zmiażdżyły nas krwawe pogromy Ukrainy czasu Wielkiej Wojny. Nie zmożyła wraza materja nas, w których gore Znicz święty Ducha.

To też dziś, w dniu otwarcia Uniwersytetu hebrajskiego — święci swe tryumfy nietylko naród żydowski, dzień dzisiejszy jest tryumfem ducha ludzkiego nad materją.

Nas z Uniwersytet na Górze Oliwnej!

Tworzy go naród żydowski, mimo dwudziestu wieków nadludzkich cierpień i męczeństwa. W żywiołowym rozwoju nam jedna myśl przyświeca, która zaiste jest aere peraennius: służba dla ducha i jego święte kapłaństwo.

Uniwersytet Jerozolimski...

Czy można ogarnąć myślą te możliwości, jakie się przed nim i przed nami w przyszłości otwierają? To jedno dziś czujemy: dumni jesteśmy — dumą szlachetną, która znamieniem jest twórczej pracy, poświęconej ludzkości i jej genjuszowi: Duchowi.

... Stara legenda hebrajska głosi, że wraz z narodem żydowskim poszła w galuth i Szechinah. Błąka się ona wszędzie, gdzie tylko dotarł syn Ahaswera narodów, potomek Hebraj-

czyków. A wróci Szechinah — tak niesie podanie — do Ziemi Świętej Izraela, gdy zrządzeniem Opatrzności znajdzie się tam naród żydowski.

I wtedy spełnią się wieszczce słowa proroków hebrajskich, zwiastowane przed lat tysiącami: **כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר ד' מִירוּשָׁלַיִם** Ze Sjonu wyjdzie nauka, a Słowo Boże z Jerozalem. A Słowu Bożemu: wszystkim, co z ducha płynie, co „kalon kagaton“, wiedzy i nauce — służyć chce i będzie Uniwersytet.

Szczęśliwi jesteśmy tem bezkresnie głębokiem szczęściem, że nam, Młodej Judzie, danem było doczekać tego dnia. Szczęściu temu dać chcemy dziś świadomie wyraz pełnej, niczem niezamąconej radości i wieścić to wszem wobec. My, sjonistyczna młodzież akademicka święcimy dzień dzisiejszy jako nasze święto — święto ducha młodzieży. Dumni jesteśmy, że już z pośród nas wyjdą może ci, którzy — obok swych braci, pionierów pracy, jako chalucim nauki, budować mogą gmach trzeciej naszej świątyni — świątyni wiedzy i nauki na Har Hacofim.

Karty tego wydawnictwa, które my, żydowscy akademicy oddajemy dziś naszemu społeczeństwu, zaświadczą, że żyje i żywie w nas święta spuścizna nieskończonego szeregu minionych generacji naszych przodków, których oczy, zwrócone ku Wschodowi, gorzały wielką miłością odwiecznej Ojczyzny.

Dziś, gdy Erec Izrael w oczach naszych potężnieje i rozwija się, chcemy dorzucić chociażby w tej formie skromną cegiełkę do budowy Świątyni Izraela, której na imię: Alma Mater Hebraica.

Józef Teitelbaum.

TREŚĆ.

Część polska pod redakcją J. Teitelbauma.

Słowo wstępne: Alma Mater Hebraica — Józef Teitelbaum.

- 1) Rozczarowania i bezdroża — nadzieje i wyjście — Poseł Dr. Leon Reich.
- 2) Święto Narodu i Ducha — Dr. Wilhelm Berkelhammer.
- 3) Żydostwo i Nauka — prof. Dr. Maurycy Allerhand.
- 4) Tak chciałbym . . . — Dr. Ignacy Schwarzbart.
- 5) Dzień Ducha — Henryk Hescheles.
- 6) My a nauka — Rafał Lemkin.
- 7) Vincit leo de tribu Juda — Mateusz Mieses.
- 8) Doba spełnienia — Dr. Albert Tamar — Teitelbaum.
- 9) Co myślę o „Hebr. Uniw.” w Jerozolimie — Dr. Dawid Malz.
- 10) Jerozolima i Jabne — Dr. Henryk Lilien.
- 11) Nasza przyszła praca dla Uniwersytetu Jerozolimskiego — J. T.
- 12) Genius Patriae — Henryk Feuerstein.
- 13) Refleksje — Naftali Landau.
- 14) O pełną harmonję — Maksymilian Ungar.
- 15) W odcinku: Legenda o rozdwojeniu — Maurycy Zieser.
- 16) W dniu otwarcia Uniwersytetu — J. Kramer.
- 17) Przegląd Uniwersytecki — J. T.
- 18) Odezwa do Ogółu żyd. młodzieży akademickiej.

Część hebrajska pod redakcją S. Langnasa i B. Donnera.

Słowo wstępne: Mowa liter — Saul Langnas.

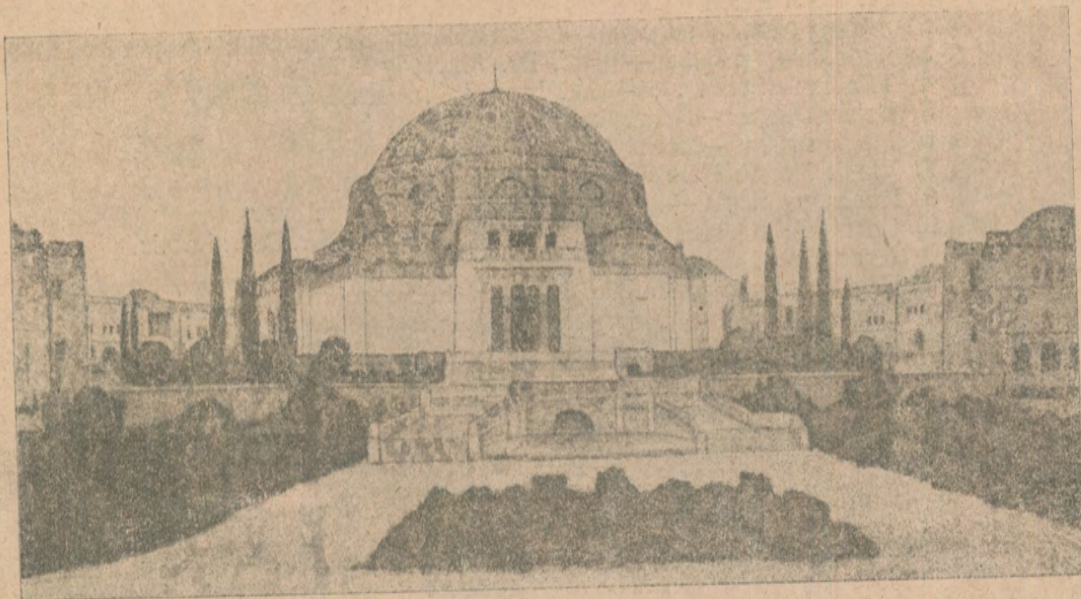
- 1) Nauka powracająca do swej świątyni — pos. Dr. Szymon Federbusch.
- 2) Kto wstąpi na Górę Oliwną — Dr. M. Geyer.
- 3) Ze Sjonu wyjdzie nauka — Naftali Siegel.
- 4) Nasz grzech wobec języka hebr. — Rafał Lemkin.
- 5) W godzinie budowy — Sz. Z. Jawetz.
- 6) Nie orężem ni siłą, jeno duchem — B. Donner.
- 7) Wieczna siedziba nauki — A. A. Kupferstein.
- 8) I pójda narody za światłem Twem — S. Langnas.
- 9) Odrodzenie Ojczyzny i Ducha — A. Eglon.
- 10) Pług i Uniwersytet — Sz. Bart — Birjoni.
- 11) Nauka — Dr. M. Leser.
- 12) Myśli uczonych — S. L.
- 13) Kronika.

**Czysty dochód przeznaczony
na Uniwersytet Jerozolimski.**

CENA 70 GROSZY.

NA GÓRZE OLIWNEJ

JEDNODNIÓWKA
ŻYDOWSKIEJ MŁODZIEŻY AKADEM.
POŚWIĘCONA
OTWARCIU UNIWERSYTETU HEBRAJSKIEGO
W JEROZOLIMIE.

1. KWIETNIA 1925.

LWÓW

7. NISAN 5685.